

Ny räddningstjänstlagstiftning, m.m.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2002/03:119 Reformerad räddningstjänstlagstiftning och därtill hörande följdmotioner. Regeringen har i förslaget eftersträvat att övergå från detaljreglering på området till en styrning genom angivande av mål. Förslaget innebär därigenom att kommunerna får en ökad möjlighet att anpassa sin verksamhet utifrån lokala förhållanden. Förslaget i propositionen innebär också att större vikt läggs på det förebyggande arbetet.

Utskottet behandlar i betänkandet endast de avsnitt i propositionen som föranlett särskilda överväganden och på vilka avgetts motioner. I övriga delar av propositionen har inte utskottet någon annan åsikt än vad regeringen har. Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens proposition om den reformerade räddningstjänstlagstiftningen, vilket även inkluderar frågorna om det s.k. sotningsmonopolet. Mot denna del av propositionen har Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Miljöpartiet de gröna reserverat sig och förordar en mer långtgående avreglering. Reservationer har i övrigt lämnats av Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet.

I betänkandet behandlas även 22 motioner från allmänna motionstiden hösten 2002 samt en motion från allmänna motionstiden hösten 2003. Dessa motioner har indelats i tre ämnesgrupper; samhällets räddningstjänst, naturkatastrofer och deltidsbrandmän.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund.....	5
Utskottets överväganden.....	7
Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning.....	7
Samhällets räddningstjänst.....	19
Naturkatastrofer.....	22
Deltidsbrandmän.....	24
Reservationer.....	27
1. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning, punkt 1 (m).....	27
2. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning, punkt 1 (fp).....	28
3. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning, punkt 1 (kd).....	30
4. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning, punkt 1 (v).....	31
5. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning, punkt 1 (mp).....	33
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	35
Propositionen.....	35
Följdmotioner.....	35
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.....	37
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	40
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	41

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning

1. lag om skydd mot olyckor,
  2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
  3. lag om ändring i brottsbalken,
  4. lag om ändring i miljöbalken,
  5. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
  6. lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd,
  7. lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten vid vissa regionala alarmeringscentraler,
  8. lag om ändring i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor,
  9. lag om ändring i prisregleringslagen (1989:978),
  10. lag om ändring i lagen (1994:1720) om civilt försvar,
  11. lag om ändring i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:119 och avslår motionerna 2002/03:Fö5 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö6 yrkandena 1–4, 2002/03:Fö7 yrkandena 1–6, 2002/03:Fö8 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö9 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö10 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö11, 2002/03:Fö213 och 2002/03:Fö268.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (fp)

Reservation 3 (kd)

Reservation 4 (v)

Reservation 5 (mp)

2. Samhällets räddningstjänst

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Fö234, 2002/03:Fö236, 2002/03:Fö245, 2002/03:Fö256 och 2002/03:Fö265 yrkandena 1 och 2.

3. Naturkatastrofer

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Fö206, 2002/03:Fö210, 2002/03:Fö225 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö228, 2002/03:Fö229, 2002/03:Fö230, 2002/03:Fö231, 2002/03:Fö248, 2002/03:Fö258, 2002/03:Fö266, 2002/03:Fö267 och 2002/03:Bo289 yrkande 2.

4. Deltidsbrandmän

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Fö202, 2002/03:Fö209, 2002/03:Fö226 och 2003/04:Fö203.

Stockholm den 28 oktober 2003

På försvarsutskottets vägnar

Tone Tingsgård

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tone Tingsgård (s), Allan Widman (fp), Ola Rask (s), Erling Wälivaara (kd), Berit Jóhannesson (v), Rolf Gunnarsson (m), Britt-Marie Lindkvist (s), Åsa Lindestam (s), Peter Jonsson (s), Lars Ångström (mp), Marie Nordén (s), Christer Skoog (s), Carl-Axel Roslund (m), Eva Flyborg (fp), Kerstin Engle (s), Claes Västerteg (c) och Nils Oskar Nilsson (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2002/03:119 Reformerad räddningstjänstlagstiftning och därtill hörande följdmotioner. Utskottet behandlar i detta betänkande endast de avsnitt i propositionen som föranlett särskilda överväganden och på vilka avgetts motioner. I övriga delar av propositionen har inte utskottet någon annan åsikt än vad regeringen har.

I betänkandet behandlas även 22 motioner från allmänna motionstiden hösten 2002 samt en motion från allmänna motionstiden hösten 2003. Dessa motioner har indelats i tre ämnesgrupper; samhällets räddningstjänst, naturkatastrofer och deltidbrandmän.

Utskottet har i frågan om sotningsverksamheten vid ett av utskottets sammanträden uppvaktats av Svenska Kommunförbundet.

Bakgrund

Efter beslut av regeringen den 18 november 1999 tillkallades en särskild utredare med uppgift att lämna förslag till en reformerad räddningstjänstlagstiftning. I uppdraget ingick bl.a. att föreslå hur lagstiftningen kunde moderniseras och hur detaljregleringen av den kommunala räddningstjänsten kunde minskas. Utredaren skulle vidare tydliggöra gränsdragningen mellan räddningstjänstlagstiftningen och annan lagstiftning som reglerar olycks- och skadeförebyggande verksamhet. I uppdraget ingick också att se över vissa frågor som rör utbildning av räddningstjänstpersonal och miljöräddningstjänst till sjöss m.m. Slutligen skulle utredaren se över frågan om sjö- och flygräddningstjänsterna borde integreras, och i så fall hur detta skulle ske. Utredningen, som antog namnet Räddningstjänstlagutredningen, lade den 24 januari 2002 fram sina förslag i betänkandet Reformerad räddningstjänstlagstiftning (SOU 2002:10). Tidigare hade utredningen överlämnat delbetänkandena Samordning av sjö- och flygräddningstjänsterna (SOU 2000:63) och Reformerat sotningsväsende (SOU 2001:42).

Betänkandet har remissbehandlats.

Frågan om hur sotningsväsendet skall organiseras och hur sotningsverksamheten skall bedrivas har genom åren behandlats vid ett flertal tillfällen, bl.a. i betänkandena Räddningstjänst i samverkan och på entreprenad (SOU 1994:67) samt Sotning i framtiden (SOU 1998:45). Sotningsfrågorna har också berörts i regeringens proposition 1999/2000:140 Konkurrenspolitik för förnyelse och mångfald. I propositionen uttalade regeringen att en väsentlig minskning av regleringen inom sotningsväsendet borde eftersträvas. Regeringen avsåg att återkomma till riksdagen med förslag om att imkanaler i

bostadskök eller därmed jämförbara utrymmen inte längre skulle vara föremål för sotning. Regeringen avsåg även att redovisa andra åtgärder och förslag till hur regleringen av sotningsväsendet skulle kunna minskas.

Som ovan nämnts avgav Räddningstjänstlagutredningen delbetänkandet Reformerat sotningsväsende (SOU 2001:42). Detta överlämnades till regeringen den 11 maj 2001. Utredningen konstaterade att det skulle vara förenat med uppenbara fördelar om det kommunala sotningsmonopolet upphävdes och om ansvaret för att rengöring (sotning) och brandskyddskontroll (brandskyddsbesiktning) vidtas kunde föras över på den enskilde. I betänkandet föreslogs även bl.a. att imkanaler i bostadskök och därmed jämförbara utrymmen skulle undantas från det lagfästa kravet på rengöring och brandskyddsbesiktning. Även detta betänkande har remissbehandlats.

Den 21 februari 2003 upprättades inom Försvarsdepartementet en promemoria med ytterligare förslag avseende sotning och kontroll. Då flera av förslagen i promemorian inte tidigare varit föremål för remissbehandling föranledde detta Försvarsdepartementet att den 3 mars 2003 i stället hålla ett remissmöte.

Utskottets överväganden

Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om skydd mot olyckor, lag om ändring i sekretesslagen (1980:100), lag om ändring i brottsbalken, lag om ändring i miljöbalken, lag om ändring i luftfartslagen (1957:297), lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd, lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten vid vissa regionala alarmeringscentraler, lag om ändring i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor, lag om ändring i prisregleringslagen (1989:978), lag om ändring i lagen (1994:1720) om civilt försvar och lag om ändring i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:119 och avslår motionerna 2002/03:Fö5 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö6 yrkandena 1–4, 2002/03:Fö7 yrkandena 1–6, 2002/03:Fö8 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö9 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö10 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö11, 2002/03:Fö213 och 2002/03:Fö268.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lägger regeringen fram förslag till en ny lag, lagen om skydd mot olyckor, som skall ersätta den nu gällande räddningstjänstlagen. Den nya lagen är kapitelindelad och språkligt moderniserad. Lagen innehåller bestämmelser om de åtgärder som stat och kommun skall vidta till skydd mot olyckor. Bland annat betonas kommunernas förebyggande verksamhet. Lagen innehåller också bestämmelser om de förebyggande åtgärder som enskilda skall vidta.

Den föreslagna lagen innehåller ett antal materiella nyheter. En sådan är att det i lagen anges *övergripande nationella mål*. De nationella målen skall kompletteras med verksamhetsmål och handlingsprogram. Systemet medför bl.a. att kommunerna får en *ökad möjlighet till lokal anpassning* av organisation och dimensionering av verksamheten. Andra nyheter är att *brandsynen ersätts av en ny ordning*, att kommunerna blir skyldiga att se till att en *olycka som har föranlett en räddningsinsats blir undersökt* och att staten ges rätt att överklaga domstols avgörande beträffande en kommuns rätt till ersättning av staten i vissa fall. När det gäller *sotningsverksamheten* föreslår regeringen bl.a. att kommunen även fortsättningsvis skall ha ansvaret för att rengöring (sotning) och brandskyddskontroll utförs, men att kommunen skall få medge att en enskild fastighetsägare själv utför eller låter annan utföra sotning på

den egna fastigheten, om detta kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Lagens krav på sotning och kontroll av imkanaler skall endast omfatta imkanaler i restauranger, storkök och därmed jämförbara utrymmen. Imkanaler i bostadskök och liknande utrymmen skall således inte omfattas.

Vidare föreslås en ändring i sekretesslagen som innebär att en ny regel om sekretess till skydd för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden vid utförandet av vissa uppgifter enligt lagen om skydd mot olyckor införs.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2004 med vissa övergångsbestämmelser.

Följdmotionernas huvudsakliga innehåll

Följande motioner med anledning av proposition 2002/03:119 har lämnats. I avsnittet som behandlar sotningsväsendet återfinns även motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.

Målstyrning

Regeringen föreslår att som komplement till de nationella målen skall verksamhetsmål anges för kommunerna. Vissa väsentliga verksamhetsmål skall anges i lag. I övrigt skall kommunerna i handlingsprogram formulera lokalt anpassade mål. Regeringen får, om det finns synnerliga skäl, på framställning av den myndighet som regeringen bestämmer besluta om ändring av ett kommunalt handlingsprogram. De i nu gällande lag uppställda detaljerade kraven på kommunala räddningstjänstplaner skall utgå.

I motion 2002/03:Fö6 av Erling Wälivaara m.fl. (kd) yrkande 1 anförs att respektive länsstyrelse bör ges möjlighet att yttra sig över de handlingsprogram som kommunerna är skyldiga att upprätta. Syftet med detta skulle vara att handlingsprogrammen i de olika kommunerna skall bli så heltäckande som möjligt.

Utskottet pekar på att i specialmotiveringen till 3 kap. 3 och 8 § § framgår det att innan handlingsprogrammen antas av kommunfullmäktige skall samråd ha skett med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken. För såväl handlingsprogrammet för den förebyggande verksamheten som programmet för räddningstjänstverksamheten exemplifieras berörd länsstyrelse som en sådan myndighet som har väsentligt intresse. Länsstyrelserna har dessutom enligt lagförslaget givits möjlighet att om synnerliga skäl föreligger uppmärksamma Räddningsverket på allvarliga brister i ett kommunalt handlingsprogram för att Räddningsverket skall kunna hemställa hos regeringen om ändring i ett kommunalt handlingsprogram. Länsstyrelsernas möjligheter att yttra sig över handlingsprogrammen bör enligt utskottets mening således anses tillgodosedda i förslaget till ny lag om skydd mot olyckor varför *motion 2002/03:Fö6 yrkande 1 avstyrks*.

Brandsynen ersätts av ny ordning

Regeringen föreslår att det nuvarande brandsyneinstitutet utmönstras och ersätts av en ny ordning. Enligt denna skall ägare av byggnader eller andra anläggningar, där det med hänsyn till risken för brand eller konsekvenserna av brand bör ställas särskilda krav på en kontroll av brandskyddet, i skriftlig form lämna en redogörelse för brandskyddet. En nyttjanderättshavare skall ge ägaren de uppgifter som behövs för att denne skall kunna fullgöra sin skyldighet. I vissa fall skall redogörelsen för brandskyddet i stället lämnas av den som utövar verksamhet på anläggningen. Ägaren skall då ge denne de uppgifter som behövs. Redogörelsen skall lämnas in till kommunen. Kommunen skall utöva tillsyn över anläggningarna.

I motion 2002/03:Fö10 av Allan Widman m.fl. (fp) yrkande 2 behandlas frågan om det obligatoriska kravet på branddokumentation. Motionärerna menar att det är inkonsekvent att förorda bibehållet sotningsmonopol samtidigt som man föreslår att den enskildes ökade ansvar i stort skall ersätta brandsynen. Motionärerna menar att valfrihet för den enskilde bör råda – antingen brandsyn som åläggs kommunerna eller branddokumentation som upprättas av den enskilde.

Utskottet menar att genom kravet på en redogörelse av brandskyddet sker en fortlöpande egenkontroll så att en jämn och skälig brandskyddsnivå upprätthålls och att eventuella brister därmed kan upptäckas och rättas till så att antalet bränder begränsas. I de fall nyttjanderättshavaren har ett fungerande egenkontrollsystem, över vilket skriftlig redogörelse lämnas till kommunen, minskar också behovet och frekvensen av kontroll från samhällets sida, varpå kommunernas resurser med det nya systemet kan nyttjas där behovet är störst.

Av propositionen framgår att regeringens målsättning är att en utvärdering bör ske inom fem år av hur det nya systemet fungerar, i vilken mån de nya dokumentationskraven har påverkat brandskyddet i positiv riktning och hur administrativt betungande systemet är för företagen. Utskottet anser att denna utvärdering bör avvaktas och *avstyrker motion 2002/03:Fö10 yrkande 2*.

I motion 2002/03:Fö7 av Berit Jóhannesson m.fl. (v) yrkande 1 anser motionärerna att objekt inom ett lågriskområde, om de omfattar verksamhet där många människor befinner sig, behöver omfattas av dokumentationskravet. Därför föreslår motionärerna att de objekt som inkluderats av den nuvarande brandsynen också inkluderas i den nya ordningen.

Utskottet pekar på att det i propositionen framgår att ”för bedömningen av det totala antal objekt som kommer att beröras kan det antal som i dag omfattas av brandsyn vara en utgångspunkt”. Objekt där många människor samtidigt befinner sig kan enligt erfarenheter från inträffade bränder och deras konsekvenser inte anses utgöra ”lågriskobjekt”. Vilka objekt som kommer att omfattas av kravet på redogörelse av brandskyddet väntas regleras i tillämpningsföreskrifter till lagen och lämpar sig således inte att reglera i lag, varför *utskottet avstyrker motion 2002/03:Fö7 yrkande 1*.

I motion 2002/03:Fö7 av Berit Jóhannesson m.fl. (v) yrkande 3 påtalas att möjligheten för den som förrättar brandsyn att vidta åtgärder vid akuta brandskyddsproblem är begränsad. Det är enligt motionärerna en byråkratisk process som i sin förlängning kan medföra vite. Det är enligt motionärerna viktigt att myndigheterna har möjlighet att ingripa vid akuta brandskyddsproblem oavsett var de uppkommer. Därför bör regeringen i den fortsatta beredningen pröva möjligheten att ge myndigheterna sådana instrument.

Utskottet vill peka på att i de fall verkligt akuta brandskyddsproblem, eller överhängande fara uppstår, kan den föreslagna 1 kap. 2 § tillämpas om det är påkallat att utföra en räddningsinsats. Om det finns särskilda skäl, får en tillsynsmyndighet enligt 10 kap. 4 § bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas. Bestämmelsen i 4 § skall dock bara användas i undantagsfall. Ett sådant fall kan vara att saken är så brådskande att ett lagakraftvinnande eller en prövning av ett överklagande inte kan avvaktas. Andra fall kan vara att det finns anledning att misstänka att den beslutet gäller avsiktligt kommer att förhåla verkställigheten genom att överklaga eller att denne kommer att överlåta sin egendom för att kringgå beslutet. Utskottet anser att motionärernas yrkande bör vara tillgodosett och *avstyrker således motion 2002/03:Fö7 yrkande 3.*

I motion 2002/03:Fö6 av Erling Wälivaara m.fl. (kd) yrkande 3 föreslås att kommunernas räddningstjänst skall ges möjlighet att utföra stickprovskontroller för att undersöka att den nya lagen efterlevs i och med att den tidigare brandsynen avvecklas och ersätts med en ny tillsynsordning. Brandsäkerhet och övrig säkerhet mot olyckor får enligt motionärerna ej äventyras med det nya lagförslaget.

Utskottet erfar att kommunerna även med förslaget till lag om skydd mot olyckor kommer att kunna utföra stickprovskontroller av brandskyddet om det behövs, även om begreppet brandsyn mönstras ut. Kommunen skall även i framtiden utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen.

Den kommunala tillsynen skall riktas mot den enskilde och utövas som en kontroll av att denne uppfyller sina skyldigheter. Den nya ordning som ersätter brandsynen innebär att kommunen får en mer renodlad tillsynsuppgift och inte styrs av centralt utfärdade frister. Hur kommunen utövar sin tillsyn skall kommunen själv bestämma inom ramen för sitt tillsynsansvar. Om kommunen bedömer att den insända redogörelsen av brandskyddet är tillfredsställande skall det enligt förslaget inte finnas någon skyldighet att göra ett besök på platsen, och det innebär att kommunernas resurser kan utnyttjas bättre och anpassas till de risker som finns i kommunen. Om kommunen på grund av innehållet i redogörelsen, eller av andra skäl, bedömer att ett besök på platsen för att kontrollera brandskyddet är lämpligt, skall naturligtvis ett sådant besök göras. Utskottet delar regeringens uppfattning att det finns anledning att uppmärksamma brandskyddet hos resurssvaga ägare och nyttjanderättshavare. Utskottet anser att förslaget till ny lag bör tillgodose motionärernas krav på att kommunen skall kunna genomföra stickprovskontroller och *avstyrker därför motion 2002/03:Fö6 yrkande 3.*

Sotningsväsendet

Regeringen uttalar i sitt förslag att målsättningen med sotningsverksamheten skall vara att förebygga olyckor och skador till följd av bränder. Kommunen skall även fortsättningsvis ansvara för att rengöring (sotning) och brandskyddskontroll utförs.

Kommunen får i enskilda fall medge att en fastighetsägare själv utför eller låter annan utföra sotning på den egna fastigheten, om det kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt.

Sotning och brandskyddskontroll av imkanaler behöver endast ske i restauranger, storkök och därmed jämförbara utrymmen.

Någon bestämmelse om att sotning och brandskyddskontroll skall utföras av skorstensfejarmästare eller skorstensfejare som biträder skorstensfejarmästaren skall inte finnas i den nya lagen.

Kommunen får föreskriva att avgift skall betalas för sotning och brandskyddskontroll.

Följande yrkanden i följdmotioner med anledning av proposition 2002/03:119 behandlar frågor som rör sotningsväsendet. Även från allmänna motionstiden hösten 2002 finns två motioner som rör sotningsväsendet.

I motion 2002/03:Fö9 av Ola Sundell m.fl. (m) yrkande 1 anförs att enskild fastighetsägare, såväl fysisk som juridisk person, skall vara skyldig att se till att sotning utförs på den egna fastigheten för att förebygga brand. Eftersom fastighetsägaren har ett eget intresse av sin fastighet kommer ägaren på olika sätt att förebygga olika risker. Motionärerna anser att det är naturligt att ägaren även ansvarar för att erforderliga åtgärder vidtas för att förebygga brand. Enligt motionen bör ägaren ges möjlighet att välja vem eller vilka som skall utföra sysslan och vid vilken tidpunkt det skall ske, vilket ger fastighetsägaren större valfrihet.

I motion 2002/03:Fö10 av Allan Widman m.fl. (fp) yrkande 1 förordas att snarast och fullt ut avskaffa det s.k. sotningsmonopolet. Motionärerna anför fler skäl för avskaffandet såsom höga prisnivåer genom utebliven priskonkurrens, avsaknad av valfrihet för den enskilde fastighetsägaren och utebliven kvalitetskonkurrens. I motionen framhålls även att ett enigt försvarsutskott tidigare begärt att sotningsmonopolet skall avvecklas.

I motion 2002/03:Fö6 av Erling Wälivaara m.fl. (kd) yrkande 2 föreslås att kommunerna skall informera fastighetsägare om möjligheten att själva utföra sotning på egna anläggningar och vilka typer av anläggningar som omfattas. Motionärerna anför att förslaget till ny lag ger kommunerna möjligheten att bevilja enskilda fastighetsägare att själva utföra sotning på sin anläggning. Medgivandet måste ha föregåtts av ett aktivt val av fastighetsägaren. Motionärerna menar att kommunen i stället borde informera fastighetsägaren om att den möjligheten finns, och vilken typ av anläggningar som omfattas. Motionärerna anser också att kommunerna vid detta tillfälle bör informera enskilda fastighetsägare om möjligheten att även i fortsättningen få imkanaler sotade genom kommunens försorg.

I motion 2002/03:Fö7 av Berit Jóhannesson m.fl. (v) yrkande 4 anförs att det i nuvarande räddningstjänstförordning finns inskrivet ett krav på att det i en kommun skall finnas ett eller flera sotningsdistrikt. Borttagande av kraven på distriktsindelning innebär att kommunen kan välja antalet utförare, i egen regi eller på entreprenad, och fritt avtala med entreprenörerna om hur verksamheten skall organiseras. Detta är enligt motionärerna till fördel för det kommunala självstyret. Men det finns enligt motionärerna också risker med att lyfta ut kravet på distriktsindelning. Tillsynsmyndigheten Räddningsverket bör uppmärksamma detta så att inte boende i glesbygder drabbas av en högre taxa eller sämre service.

I motion 2002/03:Fö7 av Berit Jóhannesson m.fl. (v) yrkande 5 anförs att det är av central betydelse för kommunens kontroll över sotningsverksamheten att det finns ett kontinuerligt uppdaterat register, en s.k. kontrollbok. Denna kontrollbok föreslås tas bort. Det är enligt motionärerna av stor vikt att denna behålls och att ansvaret för detta register överförs till kommunen. Det har stor betydelse för kontrollen och kan också utvecklas. Den kommunala kontrollen kan bli mer systematisk och ingående genom mätning av röktemperaturer, tätprovning av rökkanaler m.m. Även miljö- och hälsoskyddsförvaltningarna bör ha nytta av att registret finns, då man kan göra miljömätningar på pannorna och föreslå åtgärder som är till gagn för den totala miljön. Motionärerna föreslår därför att kontrollboken behålls, men att ansvaret överförs till kommunen.

I motion 2002/03:Fö5 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) yrkande 1 föreslås att konkurrensen inom sotningsväsendet förbättras i enlighet med förslagen i betänkandet Reformerat sotningsväsende (SOU 2001:42). Vid ett antal riksmöten har försvarsutskottet krävt att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om en avveckling av sotningsmonopolet. Inte heller denna gång följer regeringen riksdagens begäran. Fortfarande består sotningsmonopolet eftersom kommunen även i fortsättningen, antingen i egen regi eller via entreprenadavtal, skall ansvara för att rengöring (sotning) och brandskyddskontroll utförs. Genom detta och på grund av de långa avtalen kommer det enligt motionären att ta upp till 25 år innan sotningsverksamheten är helt konkurrensutsatt. Dessutom befarar motionären att den nya lagen i verkligheten riskerar att leda till att sotningsverksamheten kommunaliseras genom att kommuner, för att ”slippa” upphandling väljer att anställa skorstensfejare. På så sätt blir monopolet i praktiken ännu mera fast bestående.

I motion 2002/03:Fö8 av Elizabeth Nyström och Ulla Löfgren (m) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår propositionen i den del som avser sotningsväsendet. Den nya lagen om skydd mot olyckor tar enligt motionärerna avstamp från den enskildes ansvar att förebygga olyckor. När det gäller den del av det förebyggande brandskyddet som avser sotningen gäller dock enligt motionärerna inte denna principiella inställning längre. I stället betonas att det är samhällets ansvar att sotningen genomförs. Av propositionen framgår inte av vilket skäl man har kunnat komma fram till så olika bedömningar vad det gäller olika typer av risker. En ny lagstiftning inom området måste enligt

motionärerna omfatta alla som berörs av sotningsplikten, och detta bör gälla vid en gemensam tidpunkt. Det är inte rimligt att en ny lagstiftning främst tillgodoser en yrkesgrupps önskemål om bibehållen monopolställning snarare än konsumenternas krav på valfrihet och konkurrens.

I motion 2002/03:Fö8 av Elizabeth Nyström och Ulla Löfgren (m) yrkande 2 föreslås att regeringen snarast återkommer med ett nytt förslag som utgår från de principer om konkurrensutsättning som redovisas i betänkandet Reformerat sotningsväsende (SOU 2001:42).

I motion 2002/03:Fö11 av Lars Ångström och Leif Björnlod (mp) anförs att regeringen borde ha gått längre och föreslagit en avreglering av sotningsverksamheten, i enlighet med riksdagens tidigare tillkännagivande.

Rengöring (sotning) och kontroll av brandskyddet är ytterst väsentligt. Kontroll kan dock enligt motionärerna utföras av en certifierad kontrollant och sotning t.o.m. av fastighetsägaren själv eller en av denne vald sotare. Det väsentliga är att arbetet blir fullgott utfört samt att tillsyn och kontroll fungerar på ett tillfredsställande vis. Fastighetsägare ges ansvaret att t.ex. välja elektriker (med behörighet) trots att elfel i dag orsakar fler bränder än felaktigt hanterade eldstäder och rökgångar. Kommunerna bör ansvara för tillsyn och kontroll av verksamheten. Vidare bör det ankomma på Räddningsverket att ansvara för utbildning och licensiering av professionella yrkesverksamma sotare och kontrollanter. Motionärerna anser att sotningsmonopolet inte längre fyller någon funktion utan omyndigförklarar fastighetsägare och leder till utebliven valfrihet och priskonkurrens. Det bör enligt motionärerna omgående avskaffas och ersättas med ett system liknande det som gäller för elektriskt installationsarbete.

Följande motioner rörande sotningsväsendet inkom under den allmänna motionstiden 2002/03.

Anita Johansson m.fl. (s) yrkar i motion 2002/03:Fö268 om ett avskaffande av den obligatoriska rensningen av imkanaler i bostäder. Ett bibehållet obligatorium orsakar enligt motionärerna de boende såväl onödiga kostnader som praktiska besvär att bereda skorstensfejarna tillträde till lägenheterna. Därför är det angeläget att regeringen snarast vidtar åtgärder för att avskaffa kravet på imkanalsrensning i bostäder.

I motion 2002/03:Fö213 av Elizabeth Nyström och Ulla Löfgren (m) behandlas frågan om behovet av att snarast reformera sotningsväsendet och avskaffa det s.k. sotningsmonopolet utan att invänta ytterligare utredningar.

Kommuner, fastighetsägare och hyresgäster har under många år framfört kritik mot den lagstiftning som gör det möjligt att bedriva sotning med stöd av ett monopol. Det finns enligt motionärerna en bred samstämmighet i samhället om att sotningsmonopolet måste avskaffas snarast. Endast de yrkesverksamma skorstensfejarmästarna förefaller enligt motionärerna vara emot ett avskaffande av monopolet.

Utskottet anför följande i frågan om sotningsväsendet. Sotningsverksamheten har varit föremål för statliga utredningar vid ett flertal tillfällen sedan början av 1990-talet och har behandlats av utskottet i stort sett vid varje riksmöte sedan 1986/87.

Förslaget i proposition 2002/03:119 innebär ett fortsatt kommunalt ansvar för verksamheten. Vidare innebär förslaget ökade möjligheter för kommunen att organisera verksamheten till följd av minskad detaljreglering från statens sida. Möjligheten för en fastighetsägare att själv, eller genom annan än den som utför sotning för kommunens räkning, utföra sotningen inom den egna fastigheten ökar genom vidgade dispensgrunder. Ett sådant medgivande måste dock föregås av ett aktivt val från den som önskar utföra sotningen. Kommunens insatser för att informera fastighetsägarna om möjligheterna till s.k. egenotning måste ytterst ankomma på den enskilda kommunen att bestämma.

Förslaget medför även att kravet på rengöring och kontroll av imkanaler i bostadshus kommer att tas bort. Förslaget i motion 2002/03:Fö268 är tillgodosett och behöver därför inte bifallas.

Kommunerna skall i de kommunala handlingsprogrammen ange hur sotningsverksamheten skall lösas. Sotningsverksamheten såsom den beskrivs i proposition 2002/03:119, med ett fortsatt kommunalt ansvar för verksamheten, medför ingen inskränkning i kommunens möjligheter vad gäller distriktsindelningen, vilket innebär att glesbygdsaspekterna kan beaktas i samma omfattning som för närvarande. Beträffande uppföljning av taxenivå, servicegrad, konkurrensförhållanden etc. bör detta ske genom Konkurrensverkets försorg. Förslaget i motion 2002/03:Fö7 yrkande 4 är tillgodosett och behöver därför inte bifallas.

Enligt nuvarande räddningstjänstförordnings bestämmelser är det en kommunal skyldighet att föra en förteckning över de sotningsobjekt som finns i kommunen, s.k. kontrollbok. Frågan behandlas inte i proposition 2002/03:119 men omnämns i den av Försvarsdepartementet den 21 februari upprättade promemorian med vissa förslag avseende bestämmelserna om sotning och kontroll i räddningstjänstlagstiftningen. I promemorian nämns den nuvarande regleringen av den s.k. kontrollboken som ett exempel på detaljreglering som inte bör återfinnas i den nya lagstiftningen. Det sägs vidare att det ligger i sakens natur att varje kommun måste ha möjlighet att få utforma sin verksamhet på det för kommunen mest ändamålsenliga sättet. Men eftersom kommunen även fortsättningsvis föreslås vara ansvarig för sotningsverksamheten, bör man kunna förutsätta att kommunen även framdeles kommer att ha en förteckning över de sotningspliktiga objekt som finns i kommunen. Utan ett sådant register skulle en planering och uppföljning av verksamheten avsevärt försvåras. Det bör ankomma på tillsynsmyndigheterna att följa upp frågan i samband med tillsynen.

Utskottet anser liksom regeringen att det kommunala ansvaret för rengöring och kontroll skall bestå. Detta tillsammans med statens normgivning på området säkerställer en enhetlig och betryggande täckning över landet. Därmed är även glesbygden garanterad att rengöring och kontroll utförs.

Utskottet gör vidare bedömningen att den föreslagna reformeringen av sotningsväsendet i stort sett tillgodoser de krav som tidigare framförts om ökad valfrihet för den enskilde. Den utvärdering av den nya lagen som regeringen har aviserat bör utvisa om ytterligare förändringar på detta område är motiverade. Sammanslaget anser utskottet att riksdagen bör bifalla regeringens förslag och *avstyrker motionerna 2002/03:Fö9 yrkande 1, 2002/03:Fö10 yrkande 1, 2002/03:Fö6 yrkande 2, 2002/03:Fö7 yrkandena 4 och 5, 2002/03:Fö5 yrkande 1, 2002/03:Fö8 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö11, 2002/03:Fö268 och 2002/03:Fö213.*

Geografisk avgränsning mellan statens och kommunernas skyldigheter

Regeringens förslag innebär att de statliga räddningstjänstmyndigheternas ansvar även i fortsättningen skall omfatta olyckor till havs, i kustvattnen (utom hamnområden) och i de tre största sjöarna (Vänern, Vättern och Mälaren) vid räddningstjänst i samband med flyghaverier samt vid sjöräddningstjänst och miljöräddningstjänst till sjöss. Kommunernas ansvar skall (förutom landområden) omfatta räddningsinsatser i vattendrag, kanaler, hamnar samt i andra insjöar än de tre största.

Den statliga flygräddningstjänsten skall även ansvara för de insatser mot skador som behövs, när ett luftfartyg är nödställt eller när fara hotar lufttrafiken samt ansvara för efterforskning av luftfartyg som saknas. För denna verksamhet finns ingen geografisk begränsning till vissa delar av landet.

I motion 2002/03:Fö9 av Ola Sundell m.fl. (m) yrkande 2 anser motionärerna att ansvaret för räddningsinsats till sjöss inte skall övertas av den kommunala räddningstjänsten när fartyg förs i hamn. Motionärerna anser att det bör vara entydigt att den räddningsledare som påbörjat en räddningsinsats också är den som har bäst kunskap om räddningsobjektet och om vad som erfordras för att konsekvenserna av olyckan skall kunna minimeras. Därför anser motionärerna att ansvaret för en inledd räddningsinsats till sjöss skall ligga kvar hos den räddningsledare som påbörjat insatsen tills insatsen förklaras för avslutad.

Utskottet konstaterar att regeringen inte föreslagit någon förändring av de nu gällande reglerna på området. Den nuvarande geografiska gränsen för statens respektive kommunernas ansvarsområden har bestämts med utgångspunkt från att kommunerna får anses ha de bästa förutsättningarna för att leda och utföra räddningsinsatser då det gäller olyckor som inträffar i hamnar, mindre sjöar och vattendrag. Vid olyckor till havs, i kustvattnen och i de större sjöarna har kommunernas praktiska möjligheter att ingripa anses mer

begränsade, varför staten i stället fått ansvaret. Om ett fartyg i samband med en statlig räddningsinsats förs in på en kommuns geografiskt avgränsade ansvarsområde skall ansvaret för räddningsinsatsen övergå från det ifrågavarande statliga räddningstjänstorganet till den kommunala räddningstjänsten.

Kommunerna har i allmänhet bra resurser för räddningsinsatser i hamnområden. Om ett fartyg ligger vid kaj eller i närheten av en sådan kan t.ex. brandbekämpning ofta ske från land. Av vikt i sammanhanget måste vidare vara vem som bäst kan bedöma lämpligheten av att ett skadat eller nödställt fartyg förs in i en viss hamn. Utskottet delar regeringens uppfattning att kommunerna måste anses vara de som är bäst skickade att göra bedömningar i dessa fall. Den kommunala räddningstjänstpersonalen har kännedom om de risker som finns i en viss hamn och om den verksamhet som bedrivs där. Den statliga räddningstjänstmyndigheten är dessutom ofta hänvisad till att använda sig av andra myndigheters resurser, och inte minst kommunala sådana för räddningsinsatser. Utskottet delar regeringens uppfattning att det inte finns anledning att ändra reglerna på området. *Motion 2002/03:Fö9 yrkande 2 avstyrks av utskottet.*

I motion 2002/03:Fö5 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) yrkande 2 anförs att en utredning av möjligheterna att vidga möjligheterna för fler operatörer och aktörer att verka inom den kommunala räddningstjänstorganisationen bör komma till stånd. Motionären skulle välkomna nya aktörer som kan utveckla och förnya räddningsverksamheten. Mot den bakgrunden bör möjligheten utvidgas för den kommunala räddningstjänsten, vars lokala ansvar för räddningstjänsten inte ifrågasätts, att anlita andra operatörer och aktörer. Det bör bli möjligt att ingå i en kommuns räddningstjänstorganisation utan att vara anställd av kommun eller kommunförbund.

Utskottet delar regeringens uppfattning att den personal som ingår i kommunens organisation för räddningstjänst liksom tidigare skall vara anställd i egen, eller annan kommun eller i ett kommunalförbund. Detta framgår av förslaget till 3 kap. 15 § i lagförslaget, vilket delvis motsvaras av regleringen i nuvarande 14 § räddningstjänstlagen. Det är dock möjligt för en kommun att överlåta åt någon annan att göra räddningsinsatser som kräver särskild kompetens som t.ex. bekämpning av olja eller andra skadliga ämnen. Det är dock inte tillåtet för en kommun att överlåta hela ansvaret för räddningstjänsten på ett enskilt organ, utan kommunen har ansvaret för ett räddningsingripande även om det utförs av någon annan på grund av avtal.

Förslaget att privatisera räddningstjänstverksamheten eller att få en räddningstjänst på entreprenad avvisas av utskottet. Räddningstjänst och särskilt den ledningsfunktion som utövas i samband med tjänsten innefattar myndighetsutövning. Med hänsyn till det ovan anförda *avstyrker utskottet motion 2002/03:Fö5 yrkande 2.*

Sekretess

Regeringen föreslår att det för att skydda uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden införs en ny bestämmelse i 9 kap. sekretesslagen (1980:100). Enligt bestämmelsen skall sekretess gälla hos kommuner och statliga myndigheter i verksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor som avser utförande av räddningsinsatser, undersökningar av olyckor eller tillsyn, för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. Meddelarfriheten begränsas dock inte.

I motion 2002/03:Fö9 av Ola Sundell m.fl. (m) yrkande 3 behandlas frågan om sekretess vid s.k. IVPA-verksamhet (i väntan på ambulans) som utförs av kommunalt hel- eller deltidsanställda brandmän. Motionärerna anser att de kommunalt anställda brandmännen – vid uppdrag åt landstingen – bör omfattas av sekretesslagen.

I motion 2002/03:Fö7 av Berit Jóhannesson m.fl. (v) yrkande 6 behandlas också frågan om sekretess då räddningstjänst larmas till olyckor som inte är räddningstjänst. Regeringen föreslår att sekretess skall gälla hos kommuner och statliga myndigheter i utövandet av räddningsinsatser, undersökningar av olyckor eller tillsyn, för uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgifter röjs. Motionärerna menar dock att det kommer att finnas situationer som inte omfattas av denna sekretess. En sådan situation är ”i väntan på ambulans” (IVPA).

Utskottet delar motionärernas uppfattning att sekretessfrågorna i sammanhanget är komplicerade. De uppdrag som utförs av räddningstjänstpersonal på uppdrag av landstingen är inte att betrakta som räddningstjänst och inte heller som hälso- och sjukvård. Det synes även oklart vilka uppgifter som räddningstjänstpersonalen får del av vid dessa uppdrag. Det finns emellertid inte nu något tillräckligt berett underlag för utskottets ställningstagande. Utskottet är därför inte nu berett att ha en uppfattning om hur sekretessfrågorna bör lösas i sammanhanget. Utskottet vill därför inte nu tillstyrka motionerna men förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen i denna fråga om det visar sig att problem uppstår. Utskottet *avstyrker motionerna 2002/03:Fö9 yrkande 3 och 2002/03:Fö7 yrkande 6.*

Ekonomiska konsekvenser

Regeringen gör bedömningen att den reformering av räddningstjänstlagstiftningen som föreslås inte leder till några väsentliga förändringar i de ekonomiska åtagandena för stat respektive kommun inom räddningstjänstområdet. Det är för närvarande inte möjligt att närmare precisera det samlade kostnadsutfallet. Regeringen avser att genomföra en uppföljning av reformen 2007.

I motion 2002/03:Fö10 av Allan Widman m.fl. (fp) yrkande 3 behandlas frågan om den föreslagna skyldigheten för kommuner att utreda olyckstillbud för att fastställa orsakerna till olyckan, olycksförloppet samt hur räddningsinsatsen genomförts. Det nya ansvaret kommer enligt motionärerna sannolikt att innebära ökade utgifter för kommunerna. Det är därför betydelsefullt att det inte sker någon kostnadsövertalning på kommunerna. Med utgångspunkt i detta anser motionärerna att regeringen skall utvärdera den nya lagen på denna punkt senast inom två år.

I motion 2002/03:Fö6 av Erling Wälivaara m.fl. (kd) yrkande 4 påtalas behovet av mer preciserade kostnadsberäkningar och att kommunerna bör kompenseras för eventuella ökade kostnader till följd av den nya lagen.

Utskottet gör liksom regeringen bedömningen att den målstyrda lagstiftningen bör skapa utrymme för en omfördelning av befintliga resurser. Regeringen har i sin proposition betonat att den reformerade räddningstjänstlagstiftningen inte leder till några väsentliga förändringar i de ekonomiska åtagandena för stat respektive kommun inom räddningstjänstområdet men regeringen påtalar även att det för närvarande inte är möjligt att närmare precisera det samlade kostnadsutfallet utan avser att genomföra en uppföljning av reformen 2007.

När det gäller frågan om skyldigheten att utreda olyckstillbud m.m. anser regeringen att de resurser som avsätts för att genomföra de aktuella undersökningarna skall vara rimliga, vilket innebär att insatsen skall dokumenteras och analyseras utifrån hur komplex den har varit.

Utskottet bedömer att uppföljningen av reformen bör kunna avvaktas. Utskottet *avstyrker motionerna 2002/03:Fö10 yrkande 3 och 2002/03:Fö6 yrkande 4.*

I motion 2002/03:Fö7 av Berit Jóhannesson m.fl. (v) yrkande 2 framhålls att kommunernas kostnader för brandsyn täcks genom särskilda avgifter. Motionärernas uppfattning är att tillsynsverksamheten och granskningen av brandskyddsdocumentationen måste få finansieras via avgifter på samma sätt som i dag. Kommunerna bör inte få ekonomiskt försämrade möjligheter att arbeta med brandskyddet. Tillsynsverksamhetens volym och kvalitet måste utgå från riskerna och inte från den kommunala ekonomin. Därför föreslår motionärerna att den föreslagna tillsynsverksamheten och granskningen får finansieras med avgifter.

Utskottet biträder regeringens förslag att en avgift får tas ut för tillsynsbesök hos de objekt som av olika anledningar påkallar behov av tillsynsbesök. Granskningen av redogörelserna som lämnas in till kommunen bör emellertid inte finansieras genom avgifter. Det som skall visas i redogörelsen är att skyldigheterna enligt 2 kap. 2 § är uppfyllda. Då tillsynsverksamheten skall utgå från riskerna bör behovet av tillsyn också planeras och beskrivas i det kommunala handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet enligt 3 kap. 3 §. Med hänsyn till det ovanstående *avstyrker utskottet motion 2002/03:Fö7 yrkande 2.*

Samhällets räddningstjänst

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Fö234, 2002/03:Fö236, 2002/03:Fö245, 2002/03:Fö256 och 2002/03:Fö265 yrkandena 1 och 2.

I motion 2002/03:Fö256 av Göran Norlander och Hans Stenberg (s) behandlas frågan om ersättning för inkomstbortfall för deltagande i räddningstjänst. Motionärerna redogör för motionen för en undersökning om medianinkomster för heltidsanställda i Sverige. Undersökningen visar att den ersättning som i dag betalas ut i många fall inte täcker inkomstbortfallet. I motionen påtalas att det nuvarande ersättningssystemet för hemvärnsmän är detsamma som för deltidsbrandkåren. Enligt motionärerna är det rimligt att också deltidsbrandmän får ersättning för inkomstbortfall när de deltar i räddningstjänst.

Utskottet erfar att det i 2a § förordningen (1997:147) om förmåner till hemvärnsmän regleras att när en hemvärnsman tjänstgör i hemvärnet under tid då hemvärnsberedskap inte råder, får han eller hon ersättning för arbete och tidsspillan om tjänstgöringen avser räddningstjänst. Ersättning lämnas enligt de grunder som senast har avtalats i fråga om motsvarande ersättning till deltidsanställda brandmän. Ersättning till deltidsbrandmän som deltar i räddningstjänst är i sin tur reglerat i kollektivavtal. Detta innebär att det är en fråga för arbetsmarknadens parter, varför *utskottet avstyrker motion 2002/03:Fö256*.

I motion 2002/03:Fö234 av Carina Hägg (s) anförts följande om behovet av modern skyddsutrustning. Inom totalförsvaret har man ansvaret för att skaffa skyddsutrustning för medborgarna i händelse av krig. Skyddsmasker är en sådan utrustning som kan behövas när det finns hot om utsläpp av radiologiska, biologiska eller kemiska ämnen. Samhället behöver också beredskap i form av skyddsutrustning för att kunna hantera infektionssjukdomar och djursjukdomar. Det är därför enligt motionären angeläget att arbetet med att se över skyddsutrustning och skyddsmasker nu påbörjats. Den forskning som finns, och som bör vara underlag för bedömning av vilken slags utrustning som skall inköpas, måste vara utformad så att den tar hänsyn till att kvinnor, män och barn är olika och har olika behov av skyddsutrustning.

Utskottet har inhämtat att det i dag finns 7,6 miljoner andningskydd. Dessa är i första hand dimensionerade för att kunna ge skydd mot kemiska stridsmedel i gas och vätskeform samt mot radioaktivt stoft, men erbjuder även ett visst skydd mot giftiga gaser som klor, ammoniak och svaveldioxid. Skydden finns lagrade ute i kommunerna som ansvarar för förvaring, underhåll och redovisning. För att säkerställa skyddens funktion görs regelbundna kvalitetskontroller av Räddningsverket.

Krisberedskapsmyndigheten (KBM) har fått i uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter utreda och lämna förslag på hur befolkningsskyddet bör utvecklas och förändras sett utifrån det helhetsperspektiv samt

möjlighet till anpassning som regeringen uttalade i proposition 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret och i proposition 2001/02:158 Samhällets säkerhet och beredskap. Uppdraget skall slutredovisas den 16 januari 2004.

Frågan om skyddsutrustning är således uppmärksammas och arbete pågår, varför utskottet i avvaktan på denna redovisning *avstyrker motion 20002/03:Fö234*.

I motion 2002/03:Fö236 av Krister Örnfjäder m.fl. (s) anförs följande om förebyggande insatser mot olyckor i hemmet. Varje år omkommer ca 2 500 människor i olycksfall i Sverige. De allra flesta av dessa olyckor sker i våra hem. Förra året omkom 1 800 personer i olyckor i sina bostäder. Den absolut vanligaste dödsorsaken är fallolyckor. Andra orsaker kan vara kvävning eller förgiftning. I dag är det fler förskolebarn som dör i hemmet än i trafiken. Boendemiljön är därför vår farligaste miljö. I trafiken dödades 565 människor år 2001 och 126 omkom i drunkningsolyckor.

Vägverket tar ett stort ansvar för det olycksförebyggande arbetet i trafiken, och Svenska livräddningssällskapet gör en stor insats för att få ned antalet drunkningsolyckor. Vad som enligt motionärerna skulle behövas är en motsvarande organisation som har till uppgift att förhindra olyckor i hemmet.

I motionen ges ett förslag till lösning som innebär att samhällets resurser för exempelvis sjukvård, räddningstjänst och socialtjänst samlas för att kunna skapa en organisation som har kunskap om hur riskbilden ser ut och utifrån det kan lämna förslag på åtgärder.

Utskottet betonar att motionen behandlar ett viktigt område, nämligen olycksförebyggande insatser i hemmet.

För att bl.a. kunna belysa problemen med olyckor bl.a. i hemmet etablerades hösten 2002, genom Räddningsverket, ett nationellt centrum för erfarenhetsåterföring från olyckor (NCO) i Karlskoga. NCO har bl.a. till uppgift att ge en samlad bild över olycksutvecklingen och säkerhetsarbetet i Sverige. I NCO:s nästa upplaga (2003) av "Olyckor i siffror" kommer olyckor i hem- och fritidsmiljön att ges ett särskilt utrymme.

I förslaget till ny lag om skydd mot olyckor betonas kommunernas förebyggande verksamhet tydligare än tidigare. Vidare innehåller lagen bestämmelser om de olycksförebyggande åtgärder som enskilda skall vidta. Kommunerna får en ökad möjlighet till lokal anpassning av organisation och dimensionering av verksamheten. Varje kommun skall anta ett handlingsprogram för skydd mot olyckor.

Räddningsverket har sedan 2002 ansvar för utveckling av det nationella skadeförebyggande programmet. Programmet arbetar på såväl nationell som regional och lokal nivå. Det övergripande syftet med programmet är att bidra till samhällets arbete med att förebygga skador. Programmet bygger på samverkan med myndigheter, vetenskapliga institutioner samt med landsting och kommuner. Utskottet anser att motionens yrkande bör anses tillgodosett genom det arbete som pågår. Utskottet *avstyrker motion 2002/03:Fö236*.

I motion 2002/03:Fö245 av Jan Björkman m.fl. (s) anförs följande om behovet av att samordna räddningsinsatser i Sverige.

Stora översvämningar under våren har blivit ett nästan årligt inslag i stora delar av Sverige. Erfarenheterna från dessa visar enligt motionärerna på ett stort behov av att samordna räddningsinsatser. Regeringen bör därför ta initiativ för att få en beslutad samordning på nationell nivå och att det totala ansvaret läggs på en myndighet. Ansvaret bör enligt motionen gälla insatser dels i Sverige, dels i andra länder. Möjligheten att använda överskottsmateriel från det militära försvaret i sammanhanget bör också inventeras. Det är angeläget att en sådan inventering görs skyndsamt innan materiel försäljs på den privata marknaden.

Utskottet anför följande i frågan om samordning av räddningsinsatser. När det gäller insatser som kan definieras som räddningstjänst enligt räddningstjänstlagen har Räddningsverket enligt gällande instruktion ansvar för att samordna samhällets räddningstjänst. Räddningsverket har dessutom föreskriftsrätt avseende samordning av den statliga räddningstjänsten.

När det gäller överskottsmateriel från det militära försvaret har det under många år förekommit att militära resurser, även personella, nyttjats vid större olyckor och bränder. Exempelvis har bandvagnar ställts till de kommunala räddningstjänsternas förfogande, vilket nyttjats i hög grad. Inom Räddningsverket pågår även uppbyggnad av en s.k. riksdepå med materiel, huvudsakligen bestående av barriärer, att användas vid översvämningar.

På det internationella planet är Räddningsverket aktivt, dels genom ett flertal räddningstjänstavtal med de nordiska och baltiska länderna, dels med ett utvecklat samarbete inom EU, Nato samt FN. Utskottet gör bedömningen att yrkandet i motionen är tillgodosett, varför utskottet *avstyrker motion 2002/03:Fö245*.

I motion 2002/03:Fö265 av Kent Härstedt och Annika Nilsson (s) yrkande 1 påtalas behovet av en översyn av säkerheten vid allmänna badanläggningar och att det är angeläget att vi i Sverige får en lag som gör det till ett obligatorium att det skall finnas badvakter vid alla badanläggningar där allmänheten har tillträde.

Kent Härstedt och Annika Nilsson (s) yrkar i motion 2002/03:Fö265 yrkande 2 att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på lämpliga åtgärder.

Utskottet erfar att det inte finns några föreskrifter som reglerar skyldigheten att ha badvakter vid badanläggningar. Av förarbetena till räddningstjänstlagen framgår bl.a. att även livbojar, kastlinor, livbåtar och annan utrustning för räddning av drunknande räknas som utrustning för livräddning. Tillsynen av efterlevnaden av räddningstjänstlagen åvilar den nämnd som ansvarar för räddningstjänsten. En motsvarande bestämmelse föreslås i 2 kap. 2 § lagen om skydd mot olyckor. Sedan 1998 har Svenska Livräddningssällskapet och Svenska Badmästareförbundet med stöd av Räddningsverket utvecklat en uppföljning av tillbud vid inomhusbad. Enligt rapporten för statistikuppföljningen 2002 kan bl.a. ökad tillsyn, ökad simkunskap och kunskaper om vattensäkerhet hos barn liksom tillgång till utbildad personal som kan ingripa vid tillbud minska antalet tillbud och drunkningar.

För allmänna badplatser, hamnar och andra platser där det är befogat att ägaren/innehavaren tillhandahåller livräddningsutrustning kan behov finnas av vägledning och tolkning av lagstiftningens intentioner vad gäller utrustning för livräddning och tillsyn av densamma medan frågan om badvakter vid badanläggningar inte ryms inom ramen för den reformerade räddningstjänstlagen. I vilken utsträckning tillsynspersonal erfordras vid en sim- eller badanläggning är primärt en fråga för den för anläggningen ansvarige att avgöra. Även kommunerna måste dock anses ha ett betydande ansvar i hithörande frågor. I många fall är det dessutom kommunen som driver eller på annat sätt ansvarar för bad- och simanläggningar. *Motion 2002/03:Fö265 yrkandena 1 och 2 avstyrks av utskottet.*

Naturkatastrofer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Fö206, 2002/03:Fö210, 2002/03:Fö225 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö228, 2002/03:Fö229, 2002/03:Fö230, 2002/03:Fö231, 2002/03:Fö248, 2002/03:Fö258, 2002/03:Fö266, 2002/03:Fö267 och 2002/03:Bo289 yrkande 2.

I motion 2002/03:Fö206 av Birgitta Sellén och Sven Bergström (c), motion 2002/03:Fö210 av Bertil Kjellberg (m), motion 2002/03:Fö225 av Åsa Torstensson (c) yrkande 2, motion 2002/03:Fö229 av Runar Patriksson (fp), motion 2002/03:Fö230 av Marie Engström (v), motion 2002/03:Fö231 av Dan Kihlström (kd) och motion 2002/03:Fö266 av Hans Stenberg och Kerstin Kristiansson Karlstedt (s) tas frågan upp om inrättande av en nationell katastroffond för ekonomisk kompensation m.m. till drabbade i samband med naturkatastrofer.

I motion 2002/03:Fö225 av Åsa Torstensson (c) yrkande 1 och motion 2002/03:Fö228 av Lars Tysklind (fp) begärs att behovet av lagstiftning som reglerar ersättningsfrågor vid naturkatastrofer utreds.

Även i motion 2002/03:Fö248 av Catharina Bråkenhielm och Berndt Ekholm (s) och motion 2002/03:Fö258 av Tommy Ternemar m.fl. (s) behandlas frågor om skydd för enskilda i form av bl.a. regelverk för ekonomiskt stöd.

I motion 2002/03:Bo289 av Carina Ohlsson och Berndt Ekholm (s) yrkande 2 begärs att regeringen när det gäller redan befintliga byggnader, vägar, åkrar, företag m.m. som är lokaliserade på hotade områden och kanske redan drabbats av översvämningar kontinuerligt följer frågan hur dessa drabbats och vidtar de åtgärder som visar sig behövas, exempelvis katastrofhjälp.

Utskottet konstaterar att nästan alla naturolyckor som drabbar bebyggelse har sin grund i att den mark som bebyggs inte är lämplig för bebyggelse. Kommunerna skall enligt plan- och bygglagen endast tillåta bebyggelse på mark som är lämplig för ändamålet. Hänsyn skall tas till de boendes och öv-

rigas hälsa samt till jord-, berg- och vattenförhållanden. Olycksrisken bör beaktas och hänsyn bör även här tas till långsamma naturliga förlopp t.ex. erosion som i sinom tid kan leda till ras eller skred. Vidare måste hänsyn tas till att översvämningar förekommer även vid reglerade vattendrag även om det sker mera sällan än före regleringen.

Räddningsverket framställer översiktliga karteringar över marker som kan översvämmas eller där risk för ras och skred finns. Kommunerna bör använda karteringarna som underlag i sin fysiska planering. En informationsinsats till landets samtliga län och kommuner angående ras- och skredproblematiken har nyligen avslutats. I samband med att varje ny kartering färdigställts hålls ett informationsmöte med berörda kommuner och länsstyrelser.

Sedan 1986 har staten årligen anslagit 25 miljoner kronor till förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Kommunen föreslår åtgärden och kan få max 80 % av totalkostnaden i bidrag. Ansökningsbeloppet från kommunerna är 100–140 miljoner varje år. Systemet hanteras av Räddningsverket.

Om en räddningsinsats kostar mer än kommunens självrisk kan kommunen få ersättning av staten för insatsen. (37 § RåL och 7 kap. 3 § i förslaget till ny lag). Detta är således ingen skadeersättning. För skadeersättningar hänvisas den skadelidande till försäkringssystemet. I förslaget till lag om skydd mot olyckor föreslås ett förtydligande med innebörden att kommunernas rätt till ersättning av staten då en räddningsinsats i kommunal räddningstjänst medfört betydande kostnader endast gäller sådana kostnader som är direkt hänförliga till räddningsinsatsen. Detta förtydligande bör medföra större grad av konsekvens vid bedömningen av statens ersättningsansvar.

Historiskt har dock staten vid stora olyckor gått in med extra medel. Exempel härpå är Vagnhärads-skredet där Trosa kommun fick ca 6 miljoner kronor direkt av regeringen. I samband med översvämningarna år 2000 i södra Norrland och Värmland–Dalsland anslog regeringen 100 miljoner kronor till de drabbade kommunerna. Varje kommun fick sedan ansöka om medel för främst skador på infrastrukturen.

Utskottet har sedan riksmötet 1997/98 behandlat frågan om inrättande av en nationell katastroffond, senast i betänkande 2001/02:F6U5 då bl.a. följande anfördes:

Utskottet vill också särskilt framhålla betydelsen av det skadeförebyggande arbetet i syfte att minska skadorna vid bl.a. naturkatastrofer. Utskottet anser att det är viktigt att incitamenten för sådana insatser stimuleras och inte elimineras. Yrkandena i motionerna om en statlig garantiersättning e.d. som löses ut vid en svår påfrestning kan – enligt utskottets mening – försvaga sådana incitament, vilket torde vara olyckligt.

Enligt lag (2002:833) om *extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting* får kommuner och landsting lämna begränsat ekonomiskt stöd till en enskild som drabbats av en extraordinär händelse. Det stöd som avses i lagen kan bara lämnas så länge den extraordinära händelsen föreligger. Det är dock inte möjligt att exakt förutse vilken typ av stöd som kan bli aktuellt eller i vilka situationer stöd är berättigat. Reparativa stödåtgärder i efterhand

och ersättning för skador till följd av en extraordinär händelse omfattas emellertid inte heller av detta stadgande (prop. 2001/02:184) utan det får lösas t.ex. genom den enskildes försäkringar eller genom bistånd enligt socialtjänstlagen efter sedvanlig behovsprövning.

Utskottet vidhåller att inrättandet av en katastroffond eller liknande försvagar incitamenten för det skadeförebyggande arbetet, varför *motionerna 2002/03:Fö206, 2002/03:Fö210, 2002/03:Fö225 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö228, 2002/03:Fö229, 2002/03:Fö230, 2002/03:Fö231, 2002/03:Fö248, 2002/03:Fö258, 2002/03:Fö266, 2002/03:Fö267 och 2002/03:Bo289 yrkande 2 avstyrks.*

I motion 2002/03:Fö267 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (s) påtalas behovet av att ålägga dammägare att upprätta färdiga organisationsplaner som innebär att man vid behov kontinuerligt kan bemanna större dammläggningar.

Utskottet konstaterar att regleringen av vattendrag har inneburit att marker som tidigare översvämmats inte längre översvämmas lika ofta som när vattendraget var oreglerat. Detta innebär inte att den mark som tidigare blivit översvämmad numera blivit lämplig för bebyggelse om vattendraget reglerats. Dammägarna har ett strikt ansvar för bl.a. drift, tillsyn och underhåll samt övervakning av sina dammar. Länsstyrelserna är tillsynsmyndighet. Affärsverket Svenska Kraftnät arbetar med expertstöd, vägledning och information till länsstyrelserna för deras tillsyn av dammsäkerheten samt utbildningar och seminarier för länsstyrelsens personal. Inom Svenska Kraftnät finns också Dammsäkerhetsrådet, där såväl branschen som myndigheter och organisationer är företrädade. Utskottet anser att ansvarsfrågan är utredd och *avstyrker motion 2002/03:Fö267.*

Deltidsbrandmän

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår *motionerna 2002/03:Fö202, 2002/03:Fö209, 2002/03:Fö226 och 2003/04:Fö203.*

Rolf Gunnarsson (m) begär i motion 2002/03:Fö202 och i motion 2003/04:Fö203 att frågan om rekrytering, utbildning och ersättning till deltidbrandmän bör lyftas upp på riksnivå beroende på att det enligt motionären är mycket svårt att rekrytera deltidbrandmän.

Anders G Högmark och Jan-Evert Rådström (m) begär i motion 2002/03:Fö209 att skyndsamma åtgärder vidtas för att underlätta rekryteringen av deltidbrandmän och på så sätt säkerställa deltidbrandmännens medverkan i den framtida brand- och räddningstjänsten.

Även i motion 2002/03:F6226 av Tomas Eneroth m.fl. (s) framförs att det är angeläget att en översyn av rekryteringsfrågan genomförs, inte minst för att belysa om ytterligare ekonomiska incitament kan vara nödvändiga för att trygga bemanningen framöver.

Utskottet anför följande i frågan om rekrytering av deltidbrandmän. Räddningsverket har den 1 februari 2003 redovisat en rapport som bl.a. innehåller en analys av rekryteringsproblemen och förslag till fortsatt arbete. I rapporten konstateras att systemet med deltidsanställd personal inom den kommunala räddningstjänsten är en lösning som håller under den tid som i nuläget kan överblickas. I rapporten redovisas en studie som omfattar ca 20 % av de räddningsstyrkor som har deltidsanställd personal. Direkta vakanser fanns vid undersökningstillfället i 10 % av de undersökta styrkorna. Av undersökningen framgår att de största svårigheterna med att rekrytera deltidsanställd brandpersonal anses bero på att för få bor och arbetar inom tätorten och att de fysiska krav som ställs på de sökande är för stora. Orsaker som ersättning och sociala förmåner var inte ett dominerande problem för rekrytering enligt undersökningen. Räddningsverket konstaterar i rapporten att bl.a. rekryteringsfrågorna kräver särskilda insatser och att dessa bör ägnas mer omsorg. Kvinnor är starkt underrepresenterade i den kommunala räddningstjänsten. Mindre än 1 % av landets ca 12 000 deltidsanställda brandmän är kvinnor, och åtgärder måste enligt verkets mening vidtas för att öka andelen kvinnor inom den kommunala räddningstjänsten. Den etniska mångfald som annars präglar det svenska samhället återfinns heller inte inom den kommunala räddningstjänsten och även här måste enligt Räddningsverket åtgärder vidtas. Huvudarbetsgivarna är i huvudsak positiva till att deras personal också tjänstgör som deltidsanställda brandmän. Däremot konstateras det i rapporten att kontakterna mellan huvudarbetsgivare och kommunen som arbetsgivare för deltidsanställda brandmän generellt sett måste förbättras. Kommunerna är också underrepresenterade som huvudarbetsgivare. Av dem som ingick i undersökningen hade mindre än 10 % kommunen som huvudarbetsgivare medan 90 % endera var egen företagare eller hade sin huvudanställning inom näringslivet.

Den föreslagna reformerade räddningstjänstlagstiftningen bör leda till att det av de kommunala handlingsprogrammen framgår hur kommunens rekryteringsarbete skall ordnas och vilka insatser som planeras för att öka antalet kvinnor, och en med hänsyn till lokala förhållanden lämplig etnisk mångfald inom räddningstjänsten. Räddningsverket har också tagit initiativ till att bilda en särskild grupp där representanter för Kommunförbundet, de fackliga organisationerna m.fl. skall ingå. Gruppen skall hantera frågor som berör förutsättningarna för att rekrytera och bibehålla personal anställd på deltid inom den kommunala räddningstjänsten. Att följa utvecklingen, föreslå utrednings- och utvecklingsinsatser, sammanställa och sprida goda exempel och ta initiativ till informationsinsatser är viktiga uppgifter för gruppen.

Arbetsmarknadens parter har i en central protokollsanteckning uppmärksammat problem med att rekrytera personal. Parterna har därvid kommit överens om att i god tid före nästa avtalsrörelse gemensamt göra en analys av förutsättningarna för att rekrytera och behålla personal till deltidskårerna. Rapporten skall enligt protokollsanteckningen bl.a. belysa om nuvarande löne- och anställningsvillkor behöver förändras. Frågorna kring rekrytering av deltidsbrandmän har uppmärksammats och arbete pågår, varför utskottet *avstyrker motionerna 2002/03:Fö202, 2002/03:Fö209, 2002/03:Fö226 och 2003/04:Fö203.*

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning, punkt 1 (m)

av Rolf Gunnarsson (m), Carl-Axel Roslund (m) och Nils Oskar Nilsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:119 och motion 2002/03:Fö9 yrkandena 1–3 och avslår motionerna 2002/03:Fö5 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö6 yrkandena 1–4, 2002/03:Fö7 yrkandena 1–6, 2002/03:Fö8 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö10 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö11, 2002/03:Fö213 och 2002/03:Fö268.

Ställningstagande

Moderata samlingspartiet vidhåller att det s.k. sotningsmonopolet bör avskaffas. Tyvärr tar regeringen inte steget fullt ut i förslaget till reformerad räddningstjänstlagstiftning. Vi vill emellertid inte fördröja ärendet genom att yrka avslag på hela lagförslaget men önskar att regeringen skyndsamt återkommer med lagförslag i följande delar.

Enligt lagen skall större tyngd läggas på förebyggande åtgärder för att därmed minska risker för olyckor. Den enskilde, såväl fysisk som juridisk person, har det primära ansvaret samt har att vidta och bekosta åtgärder som förebygger och begränsar konsekvenserna av olyckor. Denna syn bör också omfatta ansvaret för sotningsverksamhet. Därmed kan det s.k. sotningsmonopolet slutligen avvecklas i enlighet med vad ett enigt försvarsutskott tidigare krävt. Det åligger fastighetsägaren att tillse, för att förebygga brand, att sotning utförs på den egna fastigheten. I industri- och flerfamiljsfastigheter, där tredje man riskerar att drabbas, skall sotning utföras av en för ändamålet kompetent person. Vi förutsätter att när nu ansvaret överflyttas på fastighetsägarna kommer försäkringsbolagen via krav i de obligatoriska fastighetsförsäkringarna att garantera en hög sotningskvalitet. Vid befogad anledning att misstänka brister i fastighetsägarens åligganden har kommunen som brandskyddsmyndighet skyldighet att utöva tillsyn, och i yttersta fall

tillse att nödvändig sotning utförs. För denna tillsyn, och eventuella sotning, äger kommunen rätt att ta ut en rimlig avgift för kostnadernas täckande. Vi yrkar bifall på motion 2002/03:Fö9 yrkande 1.

När det gäller frågan om geografisk avgränsning mellan statens och kommunernas skyldigheter är det enligt vår mening logiskt att staten eller kommunen utser räddningsledare utgående från den geografiska plats där fartyget befinner sig när olyckan inträffar. Den räddningsledare som påbörjat en räddningsinsats har också bäst kunskap om räddningsobjektet och bör därför slutföra denna oavsett om en geografisk eller administrativ gräns överträds. Att överflytta räddningsansvaret under pågående räddningsinsats riskerar motverka syftet att minimera konsekvenserna av en olycka. Vi anser att det inte finns någon anledning att ändra ansvaret för räddningsledning bara för att aktuellt fartyg passerar en administrativ gräns. Vi yrkar således bifall på motion 2002/03:Fö9 yrkande 2.

IVPA-verksamheten ökar dramatiskt i områden där det saknas ambulans, men där det finns kommunal räddningstjänst. Verksamheten genomförs av kommunalt hel- eller deltidanställda brandmän inom sjukvårdsområdet. I dagsläget omfattas inte de kommunalt anställda brandmännen av gällande sekretesslag. Även om detta är en ”fråga av komplex natur” borde frågan ha lösts då nu en proposition läggs inom området och där ”vissa frågor om sekretess” finns med. Vi anser att de kommunalt anställda brandmännen – vid uppdrag åt landstingen – bör omfattas av sekretesslagen. Vi yrkar bifall på motion 2002/03:Fö9 yrkande 3.

Detta vill vi att riksdagen skall ge regeringen till känna.

2. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning, punkt 1 (fp)

av Allan Widman (fp) och Eva Flyborg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:119 och motion 2002/03:Fö10 yrkandena 1–3 och avslår motionerna 2002/03:Fö5 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö6 yrkandena 1–4, 2002/03:Fö7 yrkandena 1–6, 2002/03:Fö8 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö9 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö11, 2002/03:Fö213 och 2002/03:Fö268.

Ställningstagande

Vi ställer oss bakom regeringens förslag till reformering av räddningstjänstlagstiftningen och anser att lagförslagen bör få träda i kraft. Vi anser dock att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag till vissa ändringar.

Sotningen i en kommun kan antingen vara kommunaliserad eller tilldelas privata sotarmästare som får ensamrätt att bedriva sotning inom ett visst område. I båda fallen blir resultatet att sotningsverksamheten bedrivs genom ett monopol. Detta resulterar i höga prisnivåer genom utebliven priskonkurrens och avsaknad av valfrihet för den enskilde fastighetsägaren. Det s.k. kommunala sotningsmonopolet leder också till utebliven kvalitetskonkurrens. Det har även visat sig att kommunerna inte sköter sina åligganden i enlighet med LOU.

Kritik har under årtal och från många olika aktörer framförts mot det kommunala sotningsmonopolet. Konkurrensverket och Statens räddningsverk är bara två av de remissinstanser som anser att sotningsmonopolet bör avskaffas och att ansvaret för rengöring och besiktning i stället bör åligga den enskilde. Frågan har utretts ingående av flera statliga utredningar, senast i SOU 2001:42 där det också föreslås att den enskilde skall ha huvudansvaret för sotning och kontroll.

Trots detta och trots upprepade beställningar från ett enigt försvarsskott, senast i betänkande 2002/03:FöU1, om att regeringen snarast skall återkomma till riksdagen med förslag om en avveckling av monopolet, föreslås i aktuell proposition att nuvarande system i princip skall bibehållas. Det skall endast bli möjligt för kommunen att i särskilda fall medge enskild eller enskild uppdragstagare att utföra sotning på den egna fastigheten. Folkpartiet liberalerna menar att regeringen i stället bör agera i enlighet med försvarsskottets begäran och snarast vidta åtgärder för att avveckla sotningsmonopolet fullt ut. Vi yrkar bifall på motion 2002/03:Fö10 yrkande 1.

Folkpartiet liberalerna, liksom ett flertal remissinstanser, är starkt kritiska mot att branddokumentation föreslås kunna tillämpas parallellt med traditionell brandskyddskontroll. Branddokumentationen, som i sig positivt betonar den enskilde fastighetsägarens egna ansvar, kan för många bli en kostsam åtgärd. Att ovanpå detta lägga en möjlig kommunal brandskyddskontroll med vidhängande avgifter är oacceptabelt. Risken är överhängande att bördan både ekonomiskt och administrativt blir dubbel. Folkpartiet liberalerna menar att valfrihet för den enskilde bör råda – antingen brandskyddskontroll som åläggs kommunen eller branddokumentation som upprättas av den enskilde. Vi yrkar bifall på motion 2002/03:Fö10 yrkande 2.

I propositionen föreslås att den nya räddningstjänstlagen skall innebära en skyldighet för kommunerna att utreda olyckstillbud för att fastställa orsakerna till olyckan och olycksförloppet samt hur räddningsinsatsen genomförts. Folkpartiet liberalerna ser ett värde i att kommunerna på detta vis arbetar med uppföljning och utvärdering i förebyggande syfte. Flera remissinstanser har dock framfört kritik mot förslaget med hänsyn till de resurser, ekonomis-

ka och tids- och kompetensmässiga, som skulle krävas för att genomföra den nya uppgiften. Folkpartiet liberalerna instämmer i dessa remissinstansers oro. Det nya ansvaret kommer sannolikt att innebära ökade utgifter för kommunerna. Det är därför betydelsefullt att inte någon kostnadsövertäckning på kommunerna sker, även om det kan finnas förändringar som går i motsatt riktning. Med utgångspunkt i detta anser vi att regeringen skall utvärdera den nya lagen på denna punkt senast inom två år. Vi yrkar bifall på motion 2002/03:Fö10 yrkande 3.

Detta vill vi att riksdagen skall ge regeringen till känna.

3. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning, punkt 1 (kd)

av Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:119 och motion 2002/03:Fö6 yrkandena 1–4 och avslår motionerna 2002/03:Fö5 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö7 yrkandena 1–6, 2002/03:Fö8 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö9 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö10 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö11, 2002/03:Fö213 och 2002/03:Fö268.

Ställningstagande

Förslaget till ny lag om skydd mot olyckor lyfter fram kommunernas skyldighet att utforma verksamhetsmål och handlingsprogram för att säkerställa skyddet mot olyckor. För att handlingsprogrammen i de olika kommunerna skall bli så heltäckande som möjligt anser jag att respektive länsstyrelse bör ges möjlighet att yttra sig över handlingsprogrammen. Jag yrkar bifall till motion 2002/03:Fö6 yrkande 1.

I förslaget ger regeringen kommunerna möjligheten att bevilja enskilda fastighetsägare att själva utföra sotning på sin anläggning. Medgivandet måste ha föregåtts av ett aktivt val av fastighetsägaren. Jag menar att kommunen i stället borde informera fastighetsägaren om att den möjligheten finns och vilken typ av anläggningar som omfattas. Jag anser också att kommunerna vid detta tillfälle bör informera enskilda fastighetsägare om möjligheten att även i fortsättningen få imkanaler sotade genom kommunens försorg. Jag yrkar bifall till motion 2002/03:Fö6 yrkande 2.

Enligt lagförslaget avvecklas den tidigare brandsynen och ersätts med en ny tillsynsordning. Tillsynen skall även i fortsättningen ske på lokal, regional och central nivå av kommunen, länsstyrelsen och Statens räddningsverk. Lagen föreskriver också kommunens skyldighet att informera och ge råd till den enskilde om de krav som den nya lagen ställer. Jag menar att det är vik-

tigt att hög säkerhet och kvalitet bibehålls. Brandsäkerhet och övrig säkerhet mot olyckor får ej äventyras med det nya lagförslaget. Jag menar att kommunens räddningstjänst därför bör ges möjlighet att utföra stickprovskontroller. Jag yrkar bifall på motion 2002/03:Fö6 yrkande 3.

Det nya lagförslaget kommer enligt regeringen inte att innebära ökade kostnader för kommunerna. Jag menar att om så ändå skulle bli fallet måste regeringen kompensera kommunerna för detta. Jag vill även påtala att det saknas mer preciserade kostnadsberäkningar med anledning av reformen. Jag yrkar bifall på motion 2002/03:Fö6 yrkande 4.

Detta vill jag att riksdagen skall ge regeringen till känna.

4. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning, punkt 1 (v)

av Berit Jóhannesson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:119 och motion 2002/03:Fö7 yrkandena 1, 2, 5 och 6 och avslår motionerna 2002/03:Fö5 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö6 yrkandena 1–4, 2002/03:Fö7 yrkandena 3 och 4, 2002/03:Fö8 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö9 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö10 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö11, 2002/03:Fö213 och 2002/03:Fö268.

Ställningstagande

Jag ställer mig bakom regeringens förslag till reformering av räddningstjänstlagstiftningen. Med hänsyn till tidsförhållandena bör de förelagda lagförslagen få träda i kraft, men regeringen bör på några punkter skyndsamt återkomma med förslag till vissa ändringar.

Det nuvarande brandsynejnstitutet tas bort. I stället skall ägarna eller den som använder byggnader eller andra anläggningar där det finns stora risker lämna en skriftlig redogörelse för brandskyddet till kommunen, som skall utöva tillsynen över anläggningen. Jag har inget att erinra i sak mot denna förändring då det klargör den enskildes ansvar för brandskyddet. Regeringen påpekar att för bedömning av det totala antalet objekt som kommer att beröras kan det antal som i dag omfattas av brandsyn vara *en* utgångspunkt. Men regeringen skriver vidare att de objekt som mer sällan omfattas av brandsyn och som befinner sig i en lågrisknivå inte borde åläggas ett obligatoriskt dokumentationskrav. Jag delar inte denna syn. I den nuvarande räddningstjänstlagen beskrivs de objekt där man skall förrätta regelbunden brandsyn. Här finns förutom särskilt brandfarliga verksamheter som industrier och upplag

även hotell, barnstugor samt bostäder för äldre och handikappade. Det är svårt att veta vilka objekt som regeringen nu avser. Även de objekt inom ett lågriskområde, om de omfattar verksamhet där många människor befinner sig, bör omfattas av dokumentationskravet. De objekt som inkluderats av den nuvarande brandsynen bör också inkluderas i den nya ordningen. Då det är regeringens avsikt att göra en utvärdering inom fem år borde dessa objekt ingå under denna tid för att därefter utvärderas. Regeringen bör förelägga riksdagen förslag om detta. Jag yrkar bifall till motion 2002/03:Fö7 yrkande 1.

I dag täcks kommunernas kostnader för brandsyn med stöd av lag genom särskilda avgifter. Min uppfattning är att tillsynsverksamheten och granskningen av brandskyddsdokumentationen måste få finansieras via avgifter på samma sätt som i dag. I förslaget till ny räddningstjänstlag inkluderas inte den tillsynsverksamhet som sker med brandskyddsdokumentationen som grund. Kommunerna bör inte få ekonomiskt försämrade möjligheter att arbeta med brandskyddet. Tillsynsverksamhetens volym och kvalitet måste utgå från riskerna och inte från den kommunala ekonomin. Därför föreslår jag att den föreslagna tillsynsverksamheten och granskningen får finansieras med avgifter. Jag yrkar bifall till motion 2002/03:Fö7 yrkande 2.

Förekomsten av ett kontinuerligt uppdaterat register, en så kallad kontrollbok, är av central betydelse för kommunens kontroll över sotningsverksamheten. När verksamheten utförs på entreprenad är det skorstensfejarmästaren som för detta register. I registret finns också uppgifter om imkanaler både i storkök och i vanliga bostadskök. Denna kontrollbok föreslås tas bort. Jag anser att det är av stor vikt att denna behålls, och att ansvaret för detta register överförs till kommunen. Det har stor betydelse för kontrollen och kan också utvecklas. Regeringen skriver att den kommunala kontrollen kan bli mer systematisk och ingående genom mätning av röktemperaturer, tätprovning av rökkanaler m.m. Även miljö- och hälsoskyddsförvaltningarna har nytta av att registret finns, då man kan göra miljömätningar på pannorna och föreslå åtgärder som är till gagn för den totala miljön. Jag föreslår därför att kontrollboken behålls men att ansvaret överförs till kommunen. Jag yrkar bifall till motion 2002/03:Fö7 yrkande 5.

Regeringen föreslår att en bestämmelse om sekretess skall införas i räddningstjänstlagstiftningen. Sekretess skall gälla hos kommuner och statliga myndigheter i utövandet av räddningsinsatser, i undersökningar av olyckor eller tillsyn, för uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden och om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller uppgifter röjs. Detta beslut välkomnas. Dock kommer det att finnas situationer som inte omfattas av denna sekretess. En sådan situation är "i väntan på ambulans" (IVPA). Det finns situationer då räddningstjänst larmas till olyckor som inte är räddningstjänst. Då kan räddningstjänst vidta åtgärder IVPA. Regeringen skriver att frågan om sekretess vid sådana tillfällen är av komplex natur. Eftersom det är viktigt att dessa frågor får en

lösning anser jag att regeringen bör återkomma till riksdagen i denna fråga. Om regeringen skall återkomma om problem uppstår är skadan redan skedd. Jag yrkar bifall på motion 2002/03:Fö yrkande 6.

Detta skall ges regeringen till känna.

5. Lag om skydd mot olyckor samt följdlagstiftning, punkt 1 (mp)

av Lars Ångström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:119 och motion 2002/03:Fö11 och avslår motionerna 2002/03:Fö5 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö6 yrkandena 1–4, 2002/03:Fö7 yrkandena 1–6, 2002/03:Fö8 yrkandena 1 och 2, 2002/03:Fö9 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö10 yrkandena 1–3, 2002/03:Fö213 och 2002/03:Fö268.

Ställningstagande

Jag är positiv till regeringens förslag till lag om skydd mot olyckor och önskar inte fördröja reformeringsarbetet, men jag anser att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett alternativt lagförslag i den del som behandlar sotningsverksamheten. Jag anser att sotningsverksamheten är reglerad på ett otidsenligt vis. I propositionen föreslås förvisso ett borttagande av kravet på att sotning och brandskydd skall utföras av skorstensfejarmästare eller skorstensfejare som biträder skorstensfejarmästaren. Detta är förvisso av godo. Jag anser dock att regeringen borde ha gått längre och föreslagit en avreglering av sotningsverksamheten i enlighet med riksdagens tidigare tillkännagivande.

Regeringen anför i propositionen att det inte är visat att fördelarna överväger riskerna om ansvaret överförs från kommunen till den enskilde. Regeringen anför att det inte är klarlagt att ett avskaffande av sotningsmonopolet inte medför en försämring av brandskyddet, varför det kommunala ansvaret för rengöring och kontroll bör bestå.

Rengöring (sotning) och kontroll av brandskyddet är ytterst väsentligt. Kontroll kan dock utföras av en certifierad kontrollant och sotning till och med av fastighetsägaren själv eller en av denne vald sotare. Det väsentliga är att arbetet blir fullgott utfört samt att tillsyn och kontroll fungerar på ett tillfredsställande vis. Fastighetsägare ges ansvaret att t.ex. välja elektriker (med behörighet) trots att elfel i dag orsakar fler bränder än felaktigt hanterade eldstäder och rökgångar. Sotningsmonopolet ter sig vid en jämförelse omodernt och onödigt.

Kommunerna bör ansvara för tillsyn och kontroll av verksamheten. Vidare bör det ankomma på Räddningsverket att ansvara för utbildning och licensiering av professionella yrkesverksamma sotare och kontrollanter. Jag vill betona att det är av yttersta vikt att den utbildning som erbjuds är av hög kvalitet samt att behörighetskraven skall svara mot verksamhetens krav.

Jag anser att sotningsmonopolet inte längre fyller någon funktion. Sotningsmonopolet omyndigförklarar fastighetsägare. Det leder till utebliven valfrihet och dito utebliven priskonkurrens. Det bör omgående avskaffas och ersättas med ett system liknande det som gäller för elektriskt installationsarbete. Jag yrkar bifall till motion 2002/03:Fö11.

Detta anser jag att riksdagen skall ge regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2002/03:119 Reformerad räddningstjänstlagstiftning:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om skydd mot olyckor,
2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
3. lag om ändring i brottsbalken,
4. lag om ändring i miljöbalken,
5. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
6. lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd,
7. lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten vid vissa regionala alarmeringscentraler,
8. lag om ändring i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor,
9. lag om ändring i prisregleringslagen (1989:978),
10. lag om ändring i lagen (1994:1720) om civilt försvar,
11. lag om ändring i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning.

Följdmotioner

2002/03:Fö5 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen beslutar om sådana ändringar i regeringens förslag till lag om skydd mot olyckor att konkurrensen inom sotningsväsendet förbättras i enlighet med förslagen i betänkandet Reformerat sotningsväsende (SOU 2001:42).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning av möjligheterna att vidga möjligheterna för fler operatörer och aktörer att verka inom den kommunala räddningstjänstorganisationen.

2002/03:Fö6 av Erling Wälivaara m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att länsstyrelserna bör ges möjlighet att yttra sig över kommunernas handlingsprogram.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunerna skall informera fastighetsägare om möjligheten att själva utföra sotning på egna anläggningar och vilka typer av anläggningar som omfattas.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunernas räddningstjänst skall ges möjlighet att utföra stickprovskontroller för att undersöka att den nya lagen efterlevs.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av mer preciserade kostnadsberäkningar och kommunerna bör kompenseras för eventuella ökade kostnader till följd av den nya lagen.

2002/03:Fö7 av Berit Jóhannesson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om lågriskobjekt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kommunala avgifter för brandskyddet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ingripande mot akuta brandskyddsproblem.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om distriktsindelning inom sotningsområdet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kommunens ansvar för den s.k. kontrollboken.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om sekretess då räddningstjänst larmas ut till olyckor som inte är räddningstjänst.

2002/03:Fö8 av Elizabeth Nyström och Ulla Löfgren (båda m):

1. Riksdagen avslår propositionen i den del som avser sotningsväsendet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast återkomma med ett nytt förslag som bygger på de principer om konkurrensutsättning som redovisas i betänkandet Reformerat sotningsväsende, SOU 2001:42.

2002/03:Fö9 av Ola Sundell m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om enskilds skyldighet att förebygga brand.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om geografisk uppdelning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vissa frågor om sekretess.

2002/03:Fö10 av Allan Widman m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör vidta åtgärder för att snarast och fullt ut avskaffa det s.k. sotningsmonopolet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts mot dubbelkörning av systemen för brandsyn och branddokumentation.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om utvärdering av den nya lagen gällande kommuners skyldighet att utreda olyckstillbud inom två år.

2002/03:Fö11 av Lars Ångström och Leif Björnlod (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om avskaffande av det kommunala sotningsmonopolet.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:Fö202 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om villkoren för och rekryteringen av deltidsbrandmän.

2002/03:Fö206 av Birgitta Sellén och Sven Bergström (båda c):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om en nationell fond för naturkatastrofer.

2002/03:Fö209 av Anders G Högmark och Jan-Evert Rådström (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om skyndsamma åtgärder för att säkerställa deltidsbrandmännens medverkan i den framtida brand- och räddningstjänsten.

2002/03:Fö210 av Bertil Kjellberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om inrättande av en nationell katastroffond för att täcka kostnaderna för framtida naturkatastrofer som kan drabba enskilda, kommuner och juridiska personer.

2002/03:Fö213 av Elizabeth Nyström och Ulla Löfgren (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av att snarast reformera sotningsväsendet och avskaffa det s.k. sotningsmonopolet utan att invänta ytterligare utredningar.

2002/03:Fö225 av Åsa Torstensson (c):

1. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning för att tillskapa en lagstiftning som reglerar ersättningsfrågor vid naturkatastrofer.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillskapa en statligt finansierad naturkatastroffond.

2002/03:Fö226 av Tomas Eneroth m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av insatser för att säkerställa rekryteringen av deltidsbrandmän.

2002/03:Fö228 av Lars Tysklind (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skyndsamt utreda behovet av lagstiftning som grund för ekonomiskt stöd vid inträffade naturkatastrofer.

2002/03:Fö229 av Runar Patriksson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av en katastroffond.

2002/03:Fö230 av Marie Engström (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten att bygga upp en fond för att förebygga och ersätta skador vid naturkatastrofer.

2002/03:Fö231 av Dan Kihlström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en nationell katastroffond.

2002/03:Fö234 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av skyddsutrustning.

2002/03:Fö236 av Krister Örnfjäder m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förebyggande insatser mot olyckor i hemmet.

2002/03:Fö245 av Jan Björkman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att samordna räddningsinsatser i Sverige.

2002/03:Fö248 av Catharina Bråkenhielm och Berndt Ekholm (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att upprätta ett regelverk för ekonomiskt stöd vid naturkatastrofer i Sverige.

2002/03:Fö256 av Göran Norlander och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning för inkomstbortfall för deltagande i räddningstjänst.

2002/03:Fö258 av Tommy Ternemar m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta se över hur den enskilde skulle kunna skyddas vid olika naturkatastrofer.

2002/03:Fö265 av Kent Härstedt och Annika Nilsson (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av säkerheten vid allmänna badanläggningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på lämpliga åtgärder.

2002/03:Fö266 av Hans Stenberg och Kerstin Kristiansson Karlstedt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anförs om inrättandet av en katastroffond.

2002/03:Fö267 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att ålägga dammägare att upprätta färdiga organisationsplaner som innebär att man vid behov kontinuerligt kan bemanna större dammanläggningar.

2002/03:Fö268 av Anita Johansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen tar initiativ till att snarast avskaffa den obligatoriska rensningen av imkanaler i bostäder.

2002/03:Bo289 av Carina Ohlsson och Berndt Ekholm (båda s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen, när det gäller redan befintliga byggnader, vägar, åkrar företag m.m. som är lokaliserade på hotade områden och kanske redan drabbats av översvämningar, kontinuerligt följer frågan hur dessa drabbats och vidtar de åtgärder som visar sig behövas, som t.ex. katastrofhjälp.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:Fö203 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om villkoren för och rekryteringen av deltidsbrandmän.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om skydd mot olyckor

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

2 § Med räddningstjänst avses i lagen de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön.

Till räddningstjänst hänförs också räddningsinsatser som görs enligt 4 kap. 1–4 §§ utan att det har inträffat någon olycka eller föreligger överhängande fara för en olycka.

Staten eller en kommun skall ansvara för en räddningsinsats endast om detta är motiverat med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt.

I denna lag behandlas endast sådana räddningsinsatser som avses i denna paragraf.

3 § Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

4 § Lagen gäller inte hälso- och sjukvård som avses i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

5 § Länsstyrelserna skall genom rådgivning och information stödja kommunerna i deras verksamhet enligt denna lag.

6 § Kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för verksamhet enligt denna lag skall samordna verksamheten samt samarbeta med varandra och med andra som berörs.

7 § Kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för räddningstjänst skall se till att allmänheten informeras om vilken förmåga att göra räddningsinsatser som finns. Dessutom skall de lämna upplysning om hur varning och information till allmänheten sker vid allvarliga olyckor.

2 kap. Enskildas skyldigheter

Skyldighet att varna och tillkalla hjälp

1 § Den som upptäcker eller på annat sätt får kännedom om en brand eller om en olycka som innebär fara för någons liv eller allvarlig risk för någons hälsa eller för miljön skall, om det är möjligt, varna dem som är i fara och vid behov tillkalla hjälp. Detsamma gäller den som får kännedom om att det föreligger en överhängande fara för en brand eller en sådan olycka.

Skyldigheter för ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader och andra anläggningar

2 § Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar skall i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

3 § Ägare av byggnader eller andra anläggningar, där det med hänsyn till risken för brand eller konsekvenserna av brand bör ställas särskilda krav på en kontroll av brandskyddet, skall i skriftlig form lämna en redogörelse för brandskyddet. En nyttjanderättshavare skall ge ägaren de uppgifter som behövs för att denne skall kunna fullgöra sin skyldighet.

Är det fråga om sådana anläggningar som avses i 4 § skall i stället den som utövar verksamheten på anläggningen se till att en redogörelse enligt första stycket upprättas. Ägaren av anläggningen skall ge den som utövar verksamheten de uppgifter som behövs för att denne skall kunna fullgöra sin skyldighet.

Redogörelsen skall lämnas in till kommunen.

Skyldigheter vid farlig verksamhet

4 § Vid en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka skall orsaka allvarliga skador på människor eller miljön, är anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen skyldig att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa sådana skador.

Den som utövar verksamheten är skyldig att analysera riskerna för sådana olyckor som anges i första stycket.

Första och andra stycket gäller även flygplatser som har godkänts enligt 6 kap. 9 § första stycket luftfartslagen (1957:297).

5 § Vid utsläpp av giftiga eller skadliga ämnen från en anläggning som avses i 4 § skall den som utövar verksamheten underrätta länsstyrelsen, polismyndigheten och kommunen om utsläppet påkallar särskilda åtgärder till skydd för allmänheten. Underrättelse skall också lämnas om det föreligger överhängande fara för ett sådant utsläpp.

3 kap. Kommunens skyldigheter

Förebyggande verksamhet

1 § För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet.

2 § En kommun skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag.

3 § En kommun skall ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet. I programmet skall anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet skall också anges hur kommunens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras.

Handlingsprogrammet skall antas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod. Innan programmet antas skall samråd ha skett med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Kommunfullmäktige kan uppdraga åt kommunal nämnd att under perioden anta närmare riktlinjer. I ett kommunalförbund skall handlingsprogrammet antas av den beslutande församlingen.

Regeringen får, om det finns synnerliga skäl, på framställning av den myndighet som regeringen bestämmer besluta om ändring av ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet.

4 § En kommun skall i brandförebyggande syfte ansvara för att rengöring (sotning) sker av fasta förbränningsanordningar, som inte är inrättade för eldning uteslutande med gas, och därtill hörande rökkanaler. Detsamma skall gälla imkanaler i restauranger, storkök och därmed jämförbara utrymmen.

Kommunen får medge att en fastighetsägare utför eller låter annan utföra sotning på den egna fastigheten. Ett sådant medgivande får endast ges om sotningen kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt.

Kommunen skall i brandförebyggande syfte även ansvara för att det som skall rengöras enligt första stycket samt skorstenar, tak och anslutande byggnadsdelar kontrolleras från brandskyddssynpunkt (brandskyddskontroll). Detsamma skall gälla fasta förbränningsanordningar inrättade för eldning uteslutande med gas och därtill hörande avgaskanaler.

5 § Den som utför sotning eller brandskyddskontroll enligt 4 § har rätt att få tillträde till den anläggning som berörs och att få nödvändiga upplysningar och handlingar.

Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs.

6 § En kommun får föreskriva att avgift skall betalas för sotning och brandskyddskontroll enligt 4 §.

Kommunen får ge den som enligt 4 § tredje stycket utför brandskydds-kontroll utan att vara tjänsteman hos kommunen befogenhet att på kommunens vägnar meddela nödvändiga förelägganden och förbud enligt 5 kap. 2 § andra stycket. Ett sådant föreläggande eller förbud får inte för- enas med vite.

Räddningstjänst

7 § En kommun skall ansvara för räddningstjänst inom kommunen, om inte annat följer av 4 kap. 1–6 §§.

Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras re- surser för räddningstjänst.

8 § En kommun skall ha ett handlingsprogram för räddningstjänst. I pro- grammet skall anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet skall också anges vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig för att göra sådana insatser. Som en del av förmågan skall anges vilka resurser kommunen har och avser att skaffa sig. Förmågan skall redovisas såväl med avseende på förhållandena i fred som under höjd beredskap.

Handlingsprogrammet skall antas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod. Innan programmet antas skall samråd ha skett med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Kommunfullmäk- tige kan uppdra åt kommunal nämnd att under perioden anta närmare riktlinjer. I ett kommunalförbund skall handlingsprogrammet antas av den beslutande församlingen.

Regeringen får, om det finns synnerliga skäl, på framställning av den myndighet som regeringen bestämmer besluta om ändring av ett hand- lingsprogram för räddningstjänst.

Efterföljande åtgärder

9 § En räddningsinsats är avslutad när den som leder insatsen (räddnings- ledaren) fattar beslut om detta. Beslutet skall redovisas i skriftlig form. När en räddningsinsats är avslutad skall räddningsledaren, om det är möj- ligt, underrätta ägaren eller nyttjanderättshavaren till den egendom som räddningsinsatsen har avsett om behovet av bevakning, restvärdeskydd, sanering och återställning.

Behövs bevakning med hänsyn till risken för nya olyckor men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs.

10 § När en räddningsinsats är avslutad skall kommunen se till att olyck- an undersöks för att i skäligen omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts.

Den som utför en undersökning enligt första stycket har rätt att få till- träde till olycksplatsen. Polismyndigheten skall lämna den hjälp som be- hövs.

Organisation

11 § En kommuns uppgifter enligt denna lag skall fullgöras av en eller flera nämnder.

12 § En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att de uppgifter kommunen har enligt denna lag helt eller delvis skall utföras av den andra kommunen. Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun.

En kommun får även efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i sådana ärenden som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna i 6 kap. 24–27 §§ och 35 § kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Av kommunallagen följer att kommuner kan ha en gemensam organisation för uppgifter enligt denna lag.

13 § Uppdrag att besluta på en kommuns vägnar får inte omfatta förelägganden eller förbud vid vite eller verkställande av åtgärd på den försumliges bekostnad.

14 § Den personal som för kommunens räkning har att utföra förebyggande verksamhet, att planera, leda, genomföra och följa upp räddningsinsatser samt utöva tillsyn skall genom utbildning och erfarenhet ha den kompetens som behövs.

15 § Den personal som ingår i en kommuns organisation för räddningstjänst skall vara anställd i egen eller annan kommun eller i ett kommunalförbund. Kommunen får överlåta åt någon annan att göra räddningsinsatser som kräver särskild kompetens.

I organisationen för räddningstjänst kan också ett räddningsvärn ingå. Ett räddningsvärn består av personal som uttagits med tjänsteplikt.

Om det vid en anläggning i kommunen har organiserats en särskild enhet för insatser vid anläggningen, får kommunen träffa avtal med ägaren eller nyttjanderättshavaren till anläggningen om att enheten skall ingå i kommunens organisation för räddningstjänst. En sådan enhets räddningsinsatser är att anse som kommunal räddningstjänst enligt denna lag också när insatserna görs inom den egna anläggningen.

Ledning

16 § I en kommun skall det finnas en räddningschef. Räddningschefen ansvarar för att räddningstjänsten är ändamålsenligt ordnad.

Räddningschefen är räddningsledare men får utse någon annan som uppfyller de behörighetskrav som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att vara räddningsledare.

Berör en räddningsinsats mer än en kommuns område, skall länsstyrelsen eller länsstyrelserna bestämma vem som skall leda insatsen, om inte räddningsledarna från de berörda kommunerna själva har bestämt det.

Om ledning av omfattande räddningsinsatser finns bestämmelser i 4 kap. 10 §.

4 kap. Statens skyldigheter

Räddningstjänst

Fjällräddningstjänst

1 § I fjällområden skall den eller de myndigheter som regeringen bestämmer ansvara för den räddningstjänst som innefattar att

1. efterforska och rädda den som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för dennes liv eller allvarlig risk för dennes hälsa,

2. rädda den som råkat ut för en olycka eller drabbats av en sjukdom och som snabbt behöver komma under vård eller få annan hjälp.

Flygräddningstjänst

2 § Vid flyghaverier inom Sveriges sjöterritorium och inom Sveriges ekonomiska zon skall den myndighet som regeringen bestämmer ansvara för räddningstjänst. Vad som nu sagts gäller inte vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren.

Myndigheten skall också ansvara för de insatser mot skador som behövs, när ett luftfartyg är nödställt eller när fara hotar lufttrafiken, samt ansvara för efterforskning av luftfartyg som saknas.

Sjöräddningstjänst

3 § Inom Sveriges sjöterritorium och inom Sveriges ekonomiska zon skall den myndighet som regeringen bestämmer ansvara för efterforskning och räddning av människor som är eller kan befaras vara i sjönöd och för sjuktransporter från fartyg. Vad som nu sagts gäller inte vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren.

Efterforskning av försvunna personer i andra fall

4 § I andra fall än som avses i 1–3 §§ skall den eller de myndigheter som regeringen bestämmer efterforska personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa.

Miljöräddningstjänst till sjöss

5 § Inom Sveriges sjöterritorium och inom Sveriges ekonomiska zon skall den myndighet som regeringen bestämmer ansvara för räddningstjänst, när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet eller det föreligger en överhängande fara för detta. Vad som nu sagts gäller inte vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren.

Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen

6 § Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller då överhängande fara för ett sådant utsläpp föreligger skall den myndighet som regeringen bestämmer ansvara för räddningstjänst.

I 10 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet finns bestämmelser om skyldighet för innehavare av kärnteknisk anläggning att vidta de åtgärder som behövs för att upprätthålla säkerheten vid anläggningen.

Efterföljande åtgärder

7 § En räddningsinsats är avslutad när den som leder insatsen (räddningsledaren) fattar beslut om detta. Beslutet skall redovisas i skriftlig form. När en räddningsinsats är avslutad skall räddningsledaren, om det är möjligt, underrätta ägaren eller nyttjanderättshavaren till den egendom som berörts av räddningsinsatsen om behovet av bevakning, restvärdeskydd, sanering och återställning.

Behövs bevakning med hänsyn till risken för nya olyckor men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs.

8 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall ansvara för saneringen efter utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning.

För sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen i andra fall än som sägs i första stycket skall den statliga myndighet ansvara som regeringen föreskriver eller i särskilda fall beslutar.

Med sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen avses sådana åtgärder som staten skall vidta för att göra det möjligt att åter använda mark, vatten, anläggningar och annan egendom som förorenats genom utsläpp av radioaktiva ämnen. Staten är skyldig att vidta sådana åtgärder endast i den utsträckning detta är motiverat med hänsyn till följderna av utsläppet, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt.

Ledning

9 § Räddningsledaren utses av den myndighet som ansvarar för räddningstjänsten.

10 § I fråga om omfattande räddningsinsatser får regeringen föreskriva eller i ett särskilt fall besluta att en länsstyrelse eller annan statlig myndighet får ta över ansvaret för räddningstjänsten i en eller flera kommuner. Om en sådan myndighet har tagit över ansvaret utses räddningsledaren av denna myndighet.

I fråga om sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning får regeringen föreskriva eller i särskilda fall besluta att en länsstyrelse skall ta över ansvaret för saneringen inom flera län

eller att någon annan statlig myndighet skall ta över ansvaret inom ett eller flera län.

5 kap. Tillsyn

1 § Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen utövas av en kommun inom kommunens område och av länsstyrelsen inom länet. Statens räddningsverk eller, i fråga om statlig räddningstjänst, den myndighet som regeringen bestämmer, utövar den centrala tillsynen.

2 § För tillsynen har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till byggnader, lokaler och andra anläggningar. Tillsynsmyndigheten har också rätt att få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite. Om någon inte vidtar en åtgärd som denne är skyldig att vidta enligt tillsynsmyndighetens föreläggande, får myndigheten vidta åtgärden på dennes bekostnad.

3 § Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för tillsynen.

4 § Kommunen får föreskriva att en avgift skall betalas för tillsynsbesök som föranletts av bestämmelserna i 2 kap. 2 §.

6 kap. Särskilda skyldigheter för enskilda, kommuner och statliga myndigheter

Tjänsteplikt

1 § När det behövs, är var och en som under kalenderåret fyller lägst arton och högst sextiofem år skyldig att medverka i räddningstjänst, i den mån hans eller hennes kunskaper, hälsa och kroppskrafter tillåter det.

Tjänsteplikten fullgörs på anmodan av räddningsledaren.

Bland dem som är tjänstepliktiga enligt första stycket och som är bosatta i kommunen får en nämnd som avses i 3 kap. 11 § ta ut lämpliga personer för att ingå i kommunens räddningsvårn. I första hand skall frivilliga tas ut. Den som tagits ut är skyldig att delta i övning med räddningsvårnet under högst tjugo timmar årligen.

Ingrepp i annans rätt

2 § Om fara för liv, hälsa eller egendom eller för skada i miljön inte lämpligen kan hindras på något annat sätt, får räddningsledaren vid en räddningsinsats bereda sig och medverkande personal tillträde till annans fastighet, avspärra eller utrymma områden, använda, föra bort eller förstöra egendom samt göra andra ingrepp i annans rätt, i den mån ingreppet är försvarligt med hänsyn till farans beskaffenhet, den skada som vållas

genom ingreppet och omständigheterna i övrigt. Sådana ingrepp får också göras av en nämnd som avses i 3 kap. 11 § eller, i fråga om statlig räddningstjänst, av den myndighet som ansvarar för räddningstjänsten. Om länsstyrelsen eller annan statlig myndighet i enlighet med vad som sägs i 4 kap. 10 § första stycket har tagit över ansvaret för den kommunala räddningstjänsten, får ingrepp göras av den myndigheten i stället för av den kommunala nämnden.

Vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen får, under de förutsättningar som anges i första stycket eller om det är nödvändigt för att göra det möjligt att åter använda den förorenade egendomen, den myndighet som ansvarar för saneringen göra sådana ingrepp i annans rätt som anges i första stycket.

Förbud eller föreläggande som avses i 7 kap. 5 § lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg får meddelas med stöd av denna paragraf bara om Sjöfartsverkets beslut inte kan avvaktas.

3 § Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs vid ingrepp enligt 2 §.

4 § Den som med stöd av 2 § har beslutat om avspärning eller utrymning, skall i skälig omfattning hjälpa till med att ordna uppehälle för dem som till följd av åtgärden är i behov av det.

5 § Anordning som varaktigt behövs för räddningstjänsten får placeras på annans mark eller byggnad, om det inte medför inverkan av någon betydelse på markens eller byggnadens användningsätt.

Beslut om åtgärd enligt första stycket meddelas av en nämnd som avses i 3 kap. 11 § eller, i fråga om statlig räddningstjänst, av den myndighet som ansvarar för räddningstjänsten.

Redovisning av beslut om tjänsteplikt och om ingrepp i annans rätt

6 § Den som med stöd av 1 eller 2 § har beslutat om tjänsteplikt eller ingrepp i annans rätt skall redovisa beslutet i skriftlig form. Av beslutet skall framgå när och av vem det har fattats samt skälen för beslutet och vem det avser.

Skyldighet att medverka i räddningstjänst eller sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen

7 § En statlig myndighet eller en kommun är skyldig att med personal och egendom delta i en räddningsinsats på anmodan av räddningsledaren och vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen på anmodan av den myndighet som ansvarar för saneringen. En sådan skyldighet föreligger dock endast om myndigheten eller kommunen har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar dess vanliga verksamhet.

8 § Statliga myndigheter, kommuner och enskilda skall på begäran av en myndighet som ansvarar för räddningstjänst eller sanering efter utsläpp

av radioaktiva ämnen lämna upplysningar om personal och egendom som kan användas i räddningstjänsten eller vid saneringen.

9 § Kommunerna är skyldiga att delta i planeringen av räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar och att medverka vid övningar i sådan räddningstjänst.

Kommunerna är även skyldiga att medverka i planering och övningar för sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar.

Alarmering

10 § Kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för räddningstjänst skall se till att det finns anordningar för alarmering av räddningsorganen.

När ett räddningsorgan gör en räddningsinsats skall polismyndigheten underrättas om insatsen.

Om effekterna av en olycka kan kräva särskilda åtgärder till skydd för befolkningen eller miljön i ett annat land än Sverige, skall det räddningsorgan som gör räddningsinsatsen omedelbart underrätta berörd myndighet i det andra landet.

7 kap. Bestämmelser om ersättning

Ersättning till kommun

1 § Om en kommun har medverkat i en annan kommuns räddningstjänst, har kommunen rätt till skäligen ersättning av den andra kommunen.

Om en kommun har medverkat i statlig räddningstjänst eller vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen eller vid övningar i sådan räddningstjänst eller sådan sanering, har kommunen rätt till skäligen ersättning av staten.

2 § När utflöde i vatten av olja eller andra skadliga ämnen föranleder insatser i kommunal räddningstjänst, har kommunen rätt till ersättning av staten för den del av räddningstjänstkostnaderna som överstiger ett av regeringen fastställt belopp, om utflödet har skett utanför Sveriges sjöterritorium eller inom den del av sjöterritoriet där räddningsinsatser skall göras enligt 4 kap. 5 § eller inom Göta älv, Trollhätte kanal eller Södertälje kanal.

Om en kommun haft kostnader för sanering med anledning av sådant utflöde som avses i första stycket, har kommunen rätt till ersättning av staten för den del av saneringskostnaderna som överstiger ett av regeringen fastställt belopp.

3 § Om en räddningsinsats i kommunal räddningstjänst har medfört betydande kostnader, har kommunen rätt till ersättning av staten för den del av kostnaderna som överstiger en självrisk. En förutsättning för rätt till ersättning är att kostnaderna är direkt hänförliga till räddningsinsatsen. Självrisken beräknas enligt grunder som regeringen fastställer.

Ersättning till enskilda

4 § Den som på grund av tjänsteplikt eller frivilligt med räddningsledarens samtycke har medverkat i räddningstjänst enligt denna lag eller i övning i sådan tjänst har rätt till skälig ersättning för kostnader för resa och uppehälle samt för arbete och tidsspilla enligt bestämmelser som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer. Rätten till ersättning omfattar också skada på kläder och andra personliga tillhörigheter.

Första stycket gäller inte den som har fått ersättning av någon annan eller på grund av tjänst eller annars genom avtal har rätt till ersättning för medverkan i räddningstjänst.

5 § I lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m. finns bestämmelser om ersättning vid personskada till den som har medverkat i räddningstjänst enligt denna lag eller i övning i sådan tjänst.

6 § Om utrustning för räddningstjänst eller sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen har tillhandahållits frivilligt eller tagits i anspråk med stöd av 6 kap. 2 §, har ägaren eller nyttjanderättshavaren rätt till ersättning för skada på eller försämring av egendomen, förlorad avkastning eller nytta av egendomen och kostnad med anledning av att egendomen har tillhandahållits.

Första stycket gäller inte den som har fått ersättning av någon annan eller som på grund av tjänst eller annars genom avtal har rätt till ersättning för att tillhandahålla egendom för räddningstjänst eller för sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen. Det gäller inte heller den som har tillhandahållit egendom för räddningstjänst, om räddningsinsatsen har avsett att hindra eller begränsa skada på dennes egendom eller har föranletts av olycka i dennes verksamhet.

7 § Om egendom tas i anspråk genom en åtgärd enligt 6 kap. 5 §, är ägaren eller nyttjanderättshavaren berättigad till ersättning för förlorad avkastning eller nytta.

8 § Frågor om ersättning enligt 4, 6 och 7 §§ prövas i fråga om kommunal räddningstjänst eller övning i sådan tjänst av en kommunal nämnd som avses i 3 kap. 11 § och som ansvarar för räddningstjänsten eller, i fråga om statlig räddningstjänst och sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen, av den myndighet som ansvarar för räddningstjänsten eller saneringen.

Ersättningen skall betalas av kommunen eller, i fråga om statlig räddningstjänst och sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen, av staten.

8 kap. Räddningstjänst under höjd beredskap

1 § När den totalförsvarspliktiga personal som är inskriven för civilplikt vid en kommunal organisation för räddningstjänst inkallats för tjänstgöring enligt 4 kap. 7 § lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt ingår även denna personal i kommunens organisation för räddningstjänst.

2 § I syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig skall kommunens organisation för räddningstjänst under höjd beredskap, utöver vad som i övrigt framgår av denna lag, ansvara för

1. upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
2. indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel,
3. kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt denna paragraf skall kunna fullgöras.

Personal inom kommunens organisation för räddningstjänst skall under samma tid delta i åtgärder för första hjälp åt och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Vad som gäller vid kommunal räddningstjänst skall gälla även när personalen inom kommunens organisation för räddningstjänst utför uppgifter enligt första och andra styckena.

3 § Är Sverige i krig eller krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen meddela sådana föreskrifter som avviker från denna lag om det är av betydelse för totalförsvaret eller om det behövs för räddningstjänsten eller för att sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen skall kunna genomföras.

4 § Under höjd beredskap får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer besluta att personal inom en kommuns organisation för räddningstjänst får tas i anspråk för uppgifter som inte rör den egna kommunen.

Om personal har tagits i anspråk enligt första stycket, har kommunen rätt till ersättning av staten för skäligen kostnader.

9 kap. Utländskt bistånd

1 § Regeringen, en kommun eller en statlig myndighet som ansvarar för räddningstjänst får i den utsträckning som följer av överenskommelser som Sverige ingått med Danmark, Finland, Island eller Norge begära bistånd från eller lämna bistånd till utländska myndigheter vid räddningsinsatser.

I andra fall får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer begära eller lämna internationellt bistånd vid räddningsinsatser enligt internationella överenskommelser som Sverige ingått.

2 § Om en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist här i landet medverkar i en räddningsinsats i Sverige på begäran av regeringen, en kommun eller en statlig myndighet enligt 1 § skall staten i stället för den utländska personen ersätta skada som uppkommer i samband med räddningsinsatsen för vilken den utländska personen annars skulle ha varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag.

Staten skall även ersätta en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist i Sverige och som handlar för biståndsgivarens räkning

för personskada och skada på utrustning eller materiel som används vid biståndsgivningen, om skadan uppkommit i Sverige i samband med räddningsinsatsen.

3 § Staten får kräva tillbaka ersättning som betalats enligt 2 § första stycket av den som vållat skadan uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet. För den som är att anse som arbetstagare skall dock ansvaret vara begränsat på det sätt som sägs i 4 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207).

Om rätt till återkrav för ersättning som har betalats för atomskada finns särskilda bestämmelser i atomansvarighetslagen (1968:45).

Om utländskt bistånd har begärts av en kommun, får staten av denna kräva tillbaka vad staten har betalat enligt 2 § eller enligt åtagande i internationella överenskommelser om sådant bistånd i den mån kostnaden tillsammans med kommunens egna kostnader för räddningsinsatsen inte överstiger självriskan enligt 7 kap. 3 §.

4 § Biståndspersonal från Danmark, Finland, Island eller Norge tjänstgör i samband med en räddningsinsats i Sverige i enlighet med de tjänstgöringsbestämmelser som gäller i det egna landet. Även fordon, räddningsmateriel och annan utrustning från något av de nämnda länderna får utan särskilt tillstånd användas i samband med räddningsinsatser i enlighet med de bestämmelser som gäller i det egna landet.

Bestämmelser om immunitet och privilegier i vissa fall i samband med utländskt bistånd vid räddningsinsatser i enlighet med internationella överenskommelser finns i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

10 kap. Bemyndiganden, ansvar och överklagande

Bemyndiganden

1 § Regeringen får i de avseenden som behandlas i denna lag meddela ytterligare föreskrifter som rör skydd för liv och hälsa, miljö samt utbildning.

Regeringen får vidare meddela föreskrifter om förbud mot eldning utomhus och liknande förebyggande åtgärder mot brand.

Regeringen får överlåta åt en förvaltningsmyndighet eller en kommun att meddela föreskrifter enligt första och andra styckena.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta att fysiska eller juridiska personer skall medverka vid övningar av betydelse för befolkningsskyddet eller den räddningstjänst som skall bedrivas under höjd beredskap.

Ansvar

3 § Till böter skall den dömas som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot förbud mot eldning utomhus som har meddelats med stöd av 1 § andra stycket,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör sin skyldighet att ge upplysningar eller lämna ut handlingar enligt 3 kap. 5 §, 5 kap. 2 § eller 6 kap. 8 §,

3. uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar oriktig uppgift om förhållande av betydelse vid fullgörande av uppgiftsskyldighet som följer av 3 kap. 5 §, 5 kap. 2 § eller 6 kap. 8 §,

4. uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör vad som åligger honom eller henne enligt 2 kap. 1 eller 5 §,

5. uppsåtligen eller av oaktsamhet, utan att ha giltigt skäl, låter bli att fullgöra den tjänsteplikt som han eller hon är skyldig att fullgöra enligt 6 kap. 1 §,

6. uppsåtligen hindrar eller försöker hindra en åtgärd som beslutats enligt 6 kap. 2 § eller annars utan giltig ursäkt åsidosätter en sådan åtgärd.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar. Till ansvar enligt denna lag skall inte heller dömas, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt brottsbalken.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud skall inte dömas till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Överklagande

4 § Ett beslut om fullgörande av tjänsteplikt enligt 6 kap. 1 § eller om ingrepp i annans rätt enligt 6 kap. 2 § gäller även om det överklagas.

Om det finns särskilda skäl, får en tillsynsmyndighet bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas.

5 § Ett beslut av en räddningsledare om fullgörande av tjänsteplikt enligt 6 kap. 1 § eller om ingrepp i annans rätt enligt 6 kap. 2 § får överklagas hos länsstyrelsen. I övrigt får räddningsledarens beslut enligt denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen inte överklagas.

Ett beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får, om det har fattats av en kommunal nämnd eller av någon som handlat på en kommuns vägnar, överklagas hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

6 § En statlig tillsynsmyndighets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller en statlig myndighets beslut enligt 6 kap. 2 och 5 §§ eller 7 kap. Beslut av statlig myndighet enligt 7 kap. 1 § får dock inte överklagas.

Om en kommun överklagar ett beslut enligt 7 kap. 2 eller 3 §, skall Statens räddningsverk vara kommunens motpart sedan handlingarna i ärendet har överlämnats till domstolen.

7 § Beslut enligt 8 kap. 4 § får inte överklagas.

8 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av beslut enligt denna lag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 då räddningstjänstlagen (1986:1102) skall upphöra att gälla. Dock skall 3 kap. 10 § träda i kraft först den 1 juli 2004.

2. I fråga om överklagande av beslut som meddelats före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

3. Ett förbud eller ett föreläggande enligt äldre bestämmelser skall anses som ett förbud eller ett föreläggande enligt denna lag.

4. En redogörelse enligt 2 kap. 3 § skall ha upprättats och lämnats in till kommunen senast den 1 januari 2005. Bestämmelserna om brandsyn i räddningstjänstlagen skall gälla fram till dess att redogörelsen lämnats in till kommunen.

5. En kommun skall senast den 1 januari 2005 ha antagit handlingsprogram enligt 3 kap. 3 och 8 §§. Till dess handlingsprogrammen har antagits skall den kommunala räddningstjänstplanen gälla.

6. När det i 15 § atomansvarighetslagen (1968:45) hänvisas till räddningstjänstlagen (1986:1102) skall hänvisningen i stället avse lagen (0000:000) om skydd mot olyckor.

2.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att det i sekretesslagen (1980:100)¹ skall införas en ny paragraf, 9 kap. 30 §, av följande lydelse.

9 kap.

30 § Sekretess gäller hos kommuner och statliga myndigheter i verksamhet enligt lagen (0000:000) om skydd mot olyckor som avser

1. utförande av räddningsinsatser,
2. undersökningar av olyckor, eller
3. tillsyn

för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

2.3 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 15 § brottsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

15 §¹

Den som genom oriktig uppgift att det föreligger fara för en eller flera människors liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom föranleder onödig säkerhetsåtgärd, döms för falskt larm till böter eller fängelse i högst ett år.

Är brott som avses i första stycket grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

Den som genom missbruk av larm, nödsignal eller annan liknande anordning föranleder onödig uttryckning av polis, räddningskår, ambulans, militär, sjöräddning eller annat organ för allmän bevakningstjänst, döms för missbruk av larmanordning till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som genom missbruk av larm, nödsignal eller annan liknande anordning föranleder onödig uttryckning av polis, kommunal organisation för räddningstjänst, ambulans, militär, sjöräddning eller annat organ för allmän bevakningstjänst, döms för missbruk av larmanordning till böter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 1993:207.

2.4 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 3 § miljöbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap.

3 §

Från saneringsförsäkringen betalas, enligt vad som närmare anges i försäkringsvillkoren, ersättning för saneringskostnader som har uppkommit med anledning av att en tillsynsmyndighet har begärt verkställighet enligt 26 kap. 17 § eller meddelat förordnande om rättelse enligt 26 kap. 18 §, om den som är ansvarig enligt denna balk inte kan betala. Ersättning som nu sagts skall dock inte betalas för kostnader som har uppkommit med anledning av räddningsinsatser enligt *räddningstjänstlagen (1986:1102)*.

Från saneringsförsäkringen betalas, enligt vad som närmare anges i försäkringsvillkoren, ersättning för saneringskostnader som har uppkommit med anledning av att en tillsynsmyndighet har begärt verkställighet enligt 26 kap. 17 § eller meddelat förordnande om rättelse enligt 26 kap. 18 §, om den som är ansvarig enligt denna balk inte kan betala. Ersättning som nu sagts skall dock inte betalas för kostnader som har uppkommit med anledning av räddningsinsatser enligt *lagen (0000:000) om skydd mot olyckor*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2.5 Förslag till lag om ändring luftfartslagen (1957:297)

Häri genom föreskrivs att 11 kap. 1 § luftfartslagen (1957:297)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

1 §²

Bestämmelser om flygräddnings- tjänst finns i *räddningstjänstlagen* (1986:1102). Bestämmelser om flygräddnings- tjänst finns i *lagen (0000:000) om skydd mot olyckor*.

Ett luftfartygs ägare eller innehavare och de som tjänstgör på luftfartyg eller vid flygplatser eller andra anläggningar för luftfarten är skyldiga att delta i flygräddningstjänsten. Regeringen meddelar bestämmelser om ersättning av allmänna medel för deltagandet. I fråga om ersättning vid personskador gäller lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m. m.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Lagen omtryckt 1986:166.

² Senaste lydelse 1991:472.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller ersättning av staten vid personskada och tillämpas på

1. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt eller inställer sig till mönstring, eller annan uttagning enligt den lagen eller till antagningsprövning enligt lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning,

2. den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med räddningsskår enligt räddningstjänstlagen (1986:1102) eller i räddningstjänst enligt 11 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (1957:297),

2. den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med *en kommunal organisation för räddningstjänst* enligt *lagen (0000:000) om skydd mot olyckor* eller i räddningstjänst enligt 11 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (1957:297),

3. den som är intagen för vård i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som är häktad eller anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

4. den som utför samhällstjänst på grund av en föreskrift som meddelats med stöd av 27 kap. 2 a § eller 28 kap. 2 a § brottsbalken,

5. den som utför ungdomstjänst på grund av en föreskrift som meddelats med stöd av 31 kap. 1 § tredje stycket 2 brottsbalken,

6. den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket 2 lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Regeringen får föreskriva att lagen skall tillämpas även på den som i annat fall än som avses i första stycket frivilligt deltar i verksamhet inom totalförsvaret eller i verksamhet för att avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 1998:613.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten vid vissa regionala alarmeringscentraler

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1981:1104) om verksamheten vid vissa regionala alarmeringscentraler skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Den som svarar för alarmeringscentraler som anges i 1 § får inte utan tillstånd av regeringen spela in telefonsamtal, varigenom någon avser att tillkalla eller annars komma i förbindelse med polis, *brandkår*, ambulans eller något annat hjälporgan och som befordras via ett allmänt *tillgängligt tele-nät* till eller från en sådan central.

Den som svarar för alarmeringscentraler som anges i 1 § får inte utan tillstånd av regeringen spela in telefonsamtal, varigenom någon avser att tillkalla eller annars komma i förbindelse med polis, *kommunal organisation för räddningstjänst*, ambulans eller något annat hjälporgan och som befordras via ett allmänt *telefonnät* till eller från en sådan central.

Tillstånd får även i den utsträckning som krävs för snabba och effektiva hjälpinsatser innefatta rätt att

1. avlyssna och spela in sådana telefonsamtal som avses i första stycket och som har kopplats vidare av en alarmeringscentral till ett hjälporgan,
2. avbryta pågående telefonsamtal för att samtal skall kunna kopplas vidare från en alarmeringscentral till ett hjälporgan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 1993:610.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Lagen gäller inte sådan transport av brandfarliga eller explosiva varor som omfattas av lagen (1982:821) om transport av farligt gods.

I miljöbalken finns bestämmelser avsedda att förebygga andra skador än sådana som kan uppkomma genom brand eller explosion vid hantering av brandfarliga eller explosiva varor. Bestämmelser om skyldighet för arbetsgivare och arbetstagare att vidta skyddsåtgärder mot skador som kan uppkomma genom brand eller explosion vid hantering av brandfarliga eller explosiva varor finns i arbetsmiljölagen (1977:1160). I räddningstjänstlagen (1986:1102) finns bestämmelser om skyldighet för ägare eller innehavare av byggnad eller andra anläggningar att vidta olycks- och skadeförebyggande åtgärder vid brand.

I miljöbalken finns bestämmelser avsedda att förebygga andra skador än sådana som kan uppkomma genom brand eller explosion vid hantering av brandfarliga eller explosiva varor. Bestämmelser om skyldighet för arbetsgivare och arbetstagare att vidta skyddsåtgärder mot skador som kan uppkomma genom brand eller explosion vid hantering av brandfarliga eller explosiva varor finns i arbetsmiljölagen (1977:1160). I lagen (0000:000) om skydd mot olyckor finns bestämmelser om skyldighet för enskilda att vidta åtgärder för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

I fråga om sprängning och användning av pyrotekniska varor finns bestämmelser i 2 kap. 20 § och 3 kap. 6 och 7 §§ ordningslagen (1993:1617).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 1998:842.

2.9 Förslag till lag om ändring i prisregleringslagen (1989:978)

Härigenom föreskrivs att 8 § prisregleringslagen (1989:978) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

Om det av någon annan orsak än krig eller krigsfara finns risk för en allvarlig prisstegring inom landet på en eller flera viktiga varor eller tjänster, får regeringen föreskriva att en eller flera av

1. bestämmelserna i 13, 14, 19, 22–26, 28 och 29 §§ skall tillämpas på varor och tjänster som tillhandahålls i näringsverksamhet,

2. bestämmelserna i 13, 14 och 19 §§ skall tillämpas på avgifter som tas ut i annan verksamhet hos staten än näringsverksamhet,

3. bestämmelserna i 13, 14 och 19 §§ skall tillämpas på avgifter som tas ut i annan verksamhet hos kommunerna än näringsverksamhet enligt föreskrifter i

- lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar,
- 27 kap. 4–7 §§ miljöbalken,
- lagen (1981:1354) om allmänna värmesystem,
- räddningstjänstlagen (1986:1102),
- plan- och bygglagen (1987:10).

3. bestämmelserna i 13, 14 och 19 §§ skall tillämpas på avgifter som tas ut i annan verksamhet hos kommunerna än näringsverksamhet enligt föreskrifter i

- lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar,
- 27 kap. 4–7 §§ miljöbalken,
- lagen (1981:1354) om allmänna värmesystem,
- lagen (0000:000) om skydd mot olyckor,
- plan- och bygglagen (1987:10).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 1998:823.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1720) om civilt försvar

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4 § lagen (1994:1720) om civilt försvar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

4 §

En räddningsledare enligt 31 § räddningstjänstlagen (1986:1102) får under höjd beredskap ta i anspråk verkskydd inom kommunen för räddningstjänstuppgifter som rör annat än den anläggning där verkskyddet organiserats.

En räddningsledare enligt 3 kap. 16 § eller 4 kap. 9 § lagen (0000:000) om skydd mot olyckor får under höjd beredskap ta i anspråk verkskydd inom kommunen för räddningstjänstuppgifter som rör annat än den anläggning där verkskyddet organiserats.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

En polismyndighet eller den som är räddningsledare enligt *räddningstjänstlagen (1986:1102)* får bedriva allmän kameraövervakning utan tillstånd, om övervakningen är av vikt för att avvärja en hotande olyckshändelse eller för att begränsa verkningarna av en inträffad olyckshändelse.

En polismyndighet eller den som är räddningsledare enligt *lagen (0000:000) om skydd mot olyckor* får bedriva allmän kameraövervakning utan tillstånd, om övervakningen är av vikt för att avvärja en hotande olyckshändelse eller för att begränsa verkningarna av en inträffad olyckshändelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.